

«Her må vi bare gjøre det beste vi kan for barna ...»

En kvalitativ studie om spesialpedagogers opplevelse av
koronapandemiens innvirkning på deres spesialpedagogiske arbeid
i barnehagen

KRISTINE KOEKEBAKKER MALA
KANDIDATNR: 5303

VEILEDER
Velibor Bobo Kovac

Universitetet i Agder, 2022
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Institutt for pedagogikk

Forord

Det har vært både utfordrende og lærerikt å arbeide med denne masteroppgaven. Det gir meg en stor stolthet av og endelig nå målet og få levert masteroppgaven. Hele prosessen fra start til slutt har bidratt til god og verdifull kunnskap som jeg tar med meg inn i arbeidslivet. Gjennom prosessen har jeg fått god støtte fra flere som jeg ønsker å gi en takk til.

Aller først takker jeg mine fem informanter som har stilt opp til intervju og delt erfaringer og opplevelser. Det har vært både interessant og lærerikt å få et innblikk i deres travle hverdag. Uten dere hadde masteroppgaven ikke eksistert!

Videre ønsker jeg å takke min veileder Velibor Bobo Kovac for å ha hjulpet meg gjennom hele prosessen. Du har vist mye forståelse og fleksibilitet hele veien til mål. Takk for dine gode tilbakemeldinger og konstruktiv kritikk, jeg har lært mye av deg.

Helt til slutt vil jeg takke venner og familie som har støttet meg med varme ord og oppmuntret meg i tider hvor jeg har vært stresset. Takk.

Kristiansand, november 2022

Kristine Koekebakker Mala

Sammendrag

I mars 2020 endret barnehagehverdagen seg drastisk som en konsekvens av koronapandemien. Barnehagene stengte ned for ordinær drift fra 13.mars og holdt stengt frem til 20. april (Os, et al., 2021). Tidligere forskning viser til endringer for organiseringen i barnehagen der kohortinndeling, større voksentetthet og et forbud mot foreldre i barnehagen ble poengtert (Pramling Samuelsson et, al., 2020). Restriksjoner og tiltak som en konsekvens av koronapandemien har påvirket en rekke faktorer innenfor det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen. Statistikken viser til at flere barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, ikke har fått opprettholdt dette vedtaket under nedstengingen av barnehagene (Utdanningsdirektoratet, 2020). Tidligere forskning peker også på konsekvenser for manglende støtte for foreldre av barn med spesielle behov under pandemien (Paulauskaite et, al., 2021). Denne studien tar sikte på å belyse hvordan spesialpedagoger opplevde innvirkningen av koronapandemien på det spesialpedagogiske arbeid i barnehagen. Formålet med masteroppgaven var å få en dypere forståelse og innsikt i hvilke utfordringer og muligheter koronapandemien skapte for spesialpedagoger i barnehagen. Studien har følgende problemstilling:

Hvordan opplever spesialpedagoger innvirkningen av koronapandemien på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?

Problemstillingen ble også supplert med tre forskningsspørsmål som bidrar til å spesifisere retningen på forskningen. Disse omhandler opprettholdelse av vedtak om spesialpedagogisk hjelp, organisering av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen og foreldresamarbeid under korona omstendighetene. For å belyse problemstillingen og forskningsspørsmålene er det valgt en kvalitativ metode. Studiens empiri er innsamlet ved bruk av semistrukturerte intervjuer med fem spesialpedagoger som arbeider i barnehagen. Analyseringen av dataene ble gjennomført ved bruk av Braun og Clarke (2006) sin tematiske analysemodell.

Funnene i studien indikerer at spesialpedagogene delvis opprettholde vedtak om spesialpedagogisk hjelp ved nedstengingen av barnehagen. Enkelte barn fikk opprettholdt vedtak med bakgrunn i individuelle vurdering gjort av spesialpedagogene. Da barnehagen åpnet var det likevel ikke en optimal måte å gjennomføre spesialpedagogisk arbeid da barnehagen hadde en rekke restriksjoner og tiltak. Informantene opplever likevel hensiktsmessige sider ved organiseringen som økt voksentetthet og nærhet med barna. Videre tyder funnene på at det var utfordrende å opprettholde et godt foreldresamarbeid i nedstengingen. Kommunikasjonen ble utfordret da det var mangel på de «uformelle samtalene». Funnene indikerer at veiledning av foreldrene ble vurdert ut ifra barnets utfordringer og opplevelsen av hjemmemiljøet.

Abstract

In March 2020, day-to-day life in kindergartens changed drastically as a consequence of the corona pandemic. Kindergartens closed for normal operations from March 13, and remained closed until April 20 (Os, et al., 2021). Previous research also points to changes in the organization of kindergartens. Cohort division, greater density of staff, and the ban on parents entering the kindergartens were highlighted in the study (Pramling Samuelsson et al., 2020). Restrictions and measures as a result of the corona pandemic, have affected a number of factors within the special educational work in kindergartens. The statistics show that some children with special educational support, have not received this during the pandemic (Utdanningsdirektoratet, 2020). Previous research also points to consequences due to a lack of support for parents of children with special needs throughout the pandemic (Paulauskaite et al., 2021). This study aims to shed light on how special education teachers experienced the impact of the corona pandemic on the special education work in the kindergarten. The purpose of my master's thesis was to gain a deeper understanding and insight into the challenges and opportunities the corona pandemic created for special educators in kindergarten. The study is based on the following question:

How do special education teachers experience the impact of the corona pandemic on the special education work in kindergartens?

The question was supplemented with three additional research questions, which helped to specify the direction of the research. These specified research questions are about: *how special education teachers experience the impact of the corona pandemic on maintaining special education support, organization of special educational work in the kindergarten, and parental cooperation under the corona circumstances*. In order to answer the research questions, a qualitative method has been chosen. The study's empirical data has been collected using semi-structured interviews, with five special education teachers who work in kindergartens. The analysis of the data was carried out using Braun and Clarke's (2006) thematic analysis model.

The findings in the study indicate that the special education teachers partly maintained the special educational support when the kindergartens were closed. Certain children had the support upheld based on their individual challenges and opportunities. When the kindergartens reopened, it was still not an optimal way to carry out special educational work, as kindergartens had a number of restrictions and measures. The informants nevertheless experienced positive aspects of the organization such as increased density of adults and closeness with the children. Furthermore, the findings indicate that it was challenging to maintain good parental cooperation during the closure. Communication was challenged as there was a lack of "informal conversations". The findings indicate that parental guidance was assessed based on the child's challenges and the informants experience of the home environment.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for studien og problemstilling.....	2
1.2 Tidligere forskning	4
2.0 Teoretisk forankring.....	6
2.1 Spesialpedagogisk arbeid.....	8
2.1.1 Tiltakskjeden for spesialpedagogisk hjelp	8
2.1.2 Organisering av spesialpedagogisk hjelp.....	9
2.1.3 Betydningen av spesialpedagogisk hjelp og tidlig innsats.....	10
2.2 Barnehagens betydning for barn med særskilte behov	12
2.2.1 Kunnskap, kompetanse og veiledning	12
2.2.2 Voksentegethet og relasjonsbygging.....	13
2.3 Foreldresamarbeid	14
2.3.1 Betydningen av et godt samarbeid.....	14
2.3.2 Foreldresamtaler og veiledning	16
2.3.3 Hjemmemiljø.....	17
3.0 Metode.....	18
3.1 Vitenskapelig ståsted	18
3.1.1 Fenomenologisk hermeneutisk tilnærming	18
3.2 Utvalg	19
3.2.1 Rekruttering av informanter	20
3.3 Semistrukturert intervju	21
3.3.1 Gjennomføring av digitale intervju	22
3.4 Transkribering.....	23
3.5 Tematisk analyse av materialet.....	23
3.6 Reliabilitet og validitet	27
3.7 Ethiske overveielser.....	28
4.0 Funn.....	30
4.1 Opprettholdelse av vedtak om spesialpedagogisk hjelp	30
4.1.1 Spesialpedagogisk hjelp i nedstengingen	30
4.1.2 Fordeling av timer og utvikling til barnet	32
4.2 Organisering av spesialpedagogisk arbeid i barnehagen.....	34
4.2.1 Kohortinndeling, voksentegethet og relasjoner	34
4.2.2 Møtevirksomhet og veiledning av personalet.....	36
4.3 Samarbeid med foreldre	37
4.3.1 Kommunikasjon.....	37

4.3.2 Møter, veiledning og hjemmemiljø.....	38
5.0 Diskusjon.....	41
5.1 Hvordan opplever spesialpedagoger koronapandemiens innvirkning på opprettholdelse av vedtak om spesialpedagogisk hjelp?.....	41
5.2 Hvordan opplever spesialpedagoger konsekvensen for organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?	44
5.3 Hvordan opplever spesialpedagoger innvirkningen på foreldresamarbeidet?	47
6.0 Refleksjoner og begrensninger	52
7.0 Avslutning	53
Litteraturliste	56
Vedlegg 1: Informasjonsskriv	64
Vedlegg 2: Intervjuguide.....	67
Vedlegg 3: Prosjektgodkjenning fra NSD	68
Vedlegg 3.1: NSD godkjenning - utsatt prosjektslutt	70

1.0 Innledning

Det sentrale formålet med spesialpedagogikken er å fremme læring og livsmestring hos barn og unge med ulike vansker og funksjonshemninger (Befring & Næss, 2019, s.23). Den spesialpedagogiske praksisen i barnehagen omhandler i stor grad tilrettelagt omsorg, læring, støtte- og hjelpetiltak, som er lovbestemte rettigheter til barn som trenger dette (Befring & Næss, 2019, s. 24). I rammeplanen for barnehage står det at barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet til barnas forutsetninger og behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.40). Barnehagen skal også sørge for at barn som trenger ekstra støtte og tilrettelegging, får dette i tråd med barnets behov og utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.40). Alle barn under opplæringspliktig alder har rett på spesialpedagogisk hjelp dersom det ligger et behov for dette (Barnehageloven, 2005, §31). Det vises i tallene fra Statistisk sentral byrå at det var 22,7 prosent av barn i barnehagen som får ekstra ressurser, noe som utgjør 61677 barn som går i barnehagen (Statistisk sentral byrå, 2021). Ekspertgruppen for spesialpedagogikk poengterer at det er et udekket behov av spesialpedagoger innenfor flere spesialpedagogiske spesialiseringer etter en gjennomgang av det framtidige kompetansebehovet (Forskningsrådet, 2014, s.113). Dette tilsier at det er barn med spesielle behov, som ikke får den hjelpen de trenger eller at hjelpen utføres av ukvalifiserte.

Parameterne beskrevet ovenfor refererer til en ordinær situasjon og problematikk i samfunnet uten ekstraordinære tiltak. Imidlertid ble situasjonen i Norge og globalt endret 12. mars 2020 ved at regjeringen implementerte de strengeste tiltakene Norge har sett i fredstid (Helse & omsorgsdepartementet, 2020). De første tiltakene førte til at barnehagene stengte ned for ordinær drift fra 13.mars og var stengt frem til 20. april (Os, Myrvold, Danielsen, Hernes, & Winger, 2021, s.34). Etter 20. april ble tiltak og restriksjoner varierende da den basertes på den lokale situasjonen til barnehagene. Barnehagen måtte innrette seg etter en veileder som inneholdt smitteforebyggende tiltak inndelt i en trafikklysmoell (Utdanningsdirektoratet, 2022a). De tre nivåene grønt, gult og rødt varierte fra omfattende tiltak som små faste kohorter og begrenset åpningstid (rødt), til en organisering som var bortimot en normal barnehagehverdag (grønt) (Utdanningsdirektoratet, 2022a). Koronapandemien skapte en rekke utfordringer for skoler og barnehager, da det var preget av endret organisering og et stort fravær blant ansatte og barn (Utdanningsdirektoratet, 2021). I en rapport om konsekvenser av koronapandemien for barnehagene, indikeres det at det har vært krevende å jobbe da smitteveilederen ga lite handlingsrom og stadig var i endring (Os et.al, 2021, s. 16). Videre indikerte rapporten at tiltak for kohortinndelingen av barnehagen, var krevende og tok

mye tid å organisere. Styrere og kommunale barnehagesjefer i rapporten poengterte at ivaretagelsen av de sårbare barna var en viktig oppgave under nedstengningen (Os et. al, 2021, s.44). Da barnehagen stengte ned fra mars 2020 var det i gjennomsnitt 23 400 barn til stede, noe som utgjør 9 prosent av barn med barnehageplass (Utdanningsdirektoratet, 2020). Av disse barna var 2 av 10 barn med særlige omsorgsbehov og 8 av 10 barn som hadde foreldre i en samfunnskritisk jobb. I 2020 var det 9255 barn med spesialpedagogisk hjelp (Utdanningsdirektoratet, 2022b), og det var *kun* 2 100 barn med dette vedtaket eller barn med nedsatt funksjonsevne som var i barnehagen da den var nedstengt (Utdanningsdirektoratet, 2020). Dette utgjør 15 prosent av barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp eller barn med nedsatte funksjonsevner. Det var også barnehagens ansvar og identifisere barna med særlige omsorgsbehov (Utdanningsdirektoratet, 2020). Statistikken viser til at opprettholdelsen av vedtak om spesialpedagogisk hjelp har vært krevende å gjennomføre ettersom det var strenge reguleringer for organiseringen og de strukturelle rammene i barnehagen. Flere barn med vedtak har ikke fått opprettholdt dette under nedstengingen, som en konsekvens av pandemien. Videre har pandemien påvirket organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen, da den måtte innrettes etter en rekke tiltak og restriksjoner når barnehagen gjenåpnet. Tatt i betraktning at det spesialpedagogisk arbeidet er avhengig av foreldresamarbeid, er det også rimelig å anta at korona situasjonen har påvirket dette samarbeidet også. Ifølge Os, et. al (2021, 82-83) har flere foreldre uttrykt at nedstengingen av barnehagene ga en opplevelse av sjokk og at det var usikkerhet rundt hvor barna skulle oppholde seg da barnehagen stengte ned. Tidligere forskning viser også til stress for foreldre av barn med spesielle behov da det var manglende støtte for barnets utfordringer under nedstengingen av utdanninginstitusjoner, helse og sosial omsorg (Paulauskaite, Farris, Spencer, EPICC-ID group & Hassiotis, 2021). Videre uttrykte flere foreldre i studien at det ikke ble tatt nok hensyn til barna med spesielle behov, ettersom flere var avhengig av ekstra støtte. Det antas derfor at et godt samarbeid mellom barnehagen, spesialpedagogen og foreldre spilte en viktig rolle for både foreldrene selv og barnet med spesielle behov, under koronapandemien.

1.1 Bakgrunn for studien og problemstilling

Nyere forskning indikerer at det er forskjeller mellom barnehagelærere og spesialpedagoger og deres håndtering av skifte til læring over internett. I en studie som omhandler skifte til læring digitalt indikeres det at spesialpedagoger syntes det var utfordrende og ikke kunne være med barna fysisk, spesielt i arbeid med barn med spesielle behov (Steed & Leech, 2021, s. 794). I studien uttrykker en rekke spesialpedagoger en bekymring for at hjelpen og støtten

som ble gitt over internett, ikke møtte enkelte av barnas behov. Barn med komplekse vansker ble trukket ut som et eksempel. I Norge ble digital undervisning ikke brukt i barnehagen, men likevel er det rimelig å anta at det har vært utfordrende for spesialpedagoger å ikke kunne møte barna med spesielle behov fysisk. I en annen studie som omhandler påvirkningen av pandemien på barnehagen og de yngste barna på skolen, viser funnene at flere lærere/barnehagelærere var bekymret for mangel på sosiale interaksjoner, spesielt i barnehagen hvor lek er essensielt for utvikling og læring (Timmons, Cooper, Bozek, Braund, 2021, s. 893). Et annet aspekt som er betydelig for utvikling til barnet er et godt samarbeid med foreldre (Glaser, 2018). Ifølge Glaser (2018), er det viktig at foreldre trives og har tillitt til barnehagen, da barnehagen og hjemmet utgjør helheten i barnets liv (Glaser, 2018, s. 19). En sentral arena for den uformelle kontakten mellom foreldre og barnehagen er henting og levering av barna i barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2021, s. 126). Ifølge en forskning på pandemiens effekt på barnehager i Norge, Sverige og USA har et av tiltakene vært et forbud mot foreldre i barnehagen (Pramling Samuelsson, Wagner & Eriksen Ødegaard, 2020). Dette har ført til mindre kontakt med foreldre ved fysiske møter i perioder med strenge tiltak og restriksjoner.

Det er få studier på generelle situasjoner hvor spesialpedagogisk hjelp uteblir, særlig med tanke på koronapandemien og hvilken innvirkning pandemien har hatt på barnehagen og det spesialpedagogiske arbeidet (Steed & Leech, 2021; Pramling Samuelsson, Wagner & Eriksen Ødegaard, 2020; Paulauskaite, Farris, Spencer, EPICC-ID group & Hassiotis, 2021). I en rapport om konsekvensene av korona pandemiens tiltak og restriksjoner på barn og unge, påpekes manglende forskningsbasert kunnskap på temaet (Skrove et al., 2021). I rapporten er forskning på både kortsiktige og langsiktige innvirkninger av pandemien forklart som begrenset. Det å ha kunnskap om hvordan pandemien og nedstengingen av barnehagen påvirker barn med spesielle behovs utvikling og læring, er en viktig faktor for å tilrettelegge hverdagen da skole og barnehage gjenåpner (Sakarneh, 2021, s. 1012). Det er rimelig å anta at koronapandemien har ført med ny kunnskap, som kan være hensiktsmessig for det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen. Med lys i tidligere forskning og tilegnet kunnskap om koronapandemien og dens påvirkning på barnehagen nasjonalt og internasjonalt, ønsker jeg derfor å undersøke hvilke konsekvenser koronapandemien har medført på ulike områder av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen. Følgende problemstilling skal undersøkes:

«Hvordan opplever spesialpedagoger innvirkningen av koronapandemien på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?»

Ved en så bred problemstilling, er det utarbeidet forskningsspørsmål for å spesifisere retningen på forskningen. Hovedproblemstillingen inndeles i flere spesifikke forskningsspørsmål:

1. Hvordan påvirket koronapandemien opprettholdelsen av vedtak som spesialpedagogisk hjelp?
2. Hvordan påvirket koronapandemien organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?
3. Hvordan påvirket koronapandemien foreldresamarbeidet?

1.2 Tidligere forskning

Det er stadig flere forskningsartikler og prosjekter som gjennomføres der tematikken omhandler koronapandemien og effekten den har hatt på ulike områder. Majoriteten av forskningsartiklene jeg fant omhandlet skoleperspektivet og utfordringer med digital undervisning (Masry-Herzallah & Stavissky, 2021). I barnehager rundt i verden har det blitt gjennomført digitale sammenkomster og undervisning for majoritets barna og barn med spesielle behov. I en studie om skiftet til digital undervisning til barn i barnehagen, blir forskjeller og likheter i gjennomførelsen av digital undervisning for barnehagelærere og spesialpedagoger undersøkt (Steed & Leech, 2021). Det fremkommer at både barnehagelærere og spesialpedagoger brukte mer tid på å planlegge og kommunisere med foreldre, istedenfor å gi instruksjoner til barna. Spesialpedagogene i studien syntes det var særlig vanskelig å støtte barn med spesielle behov da det ikke var mulig å møtes fysisk (Steed & Leech, 2021).

I en forskning som omhandler pandemien og effekten den har hatt på barnehager i Norge, Sverige og USA fremkom det at det var lignende tiltak og restriksjoner blant landene (Pramling Samuelsson, Wagner & Eriksen Ødegaard, 2020). Håndvask, mindre grupper (kohorter), større voksentetthet, strengere hygiene og forbud mot foreldre i barnehagen, var tiltak som ble iverksatt innenfor barnehagens rammer i landene. Videre kommer det også frem at informantene i studien understreker at barnehagen er en viktig arena for barns velvære, sosiale utvikling og læring, samt spiller en vesentlig rolle for foreldre som arbeider (Pramling Samuelsson et al., 2020). Det kommer frem i studien at barnehager i Norge vektla at å

opprettholde kommunikasjon med foreldre og barn under nedstengingen var viktig. Foreldre av barn med spesielle behov ble prioritert høyt (Pramling Samuelsson et, al., 2020).

Informantene i studien uttrykket en bekymring for barn med spesielle behov, da de allerede er i en sårbar livssituasjon.

Korona pandemien har gjort det utfordrende å opprettholde spesialpedagogisk hjelp og støtte både nasjonalt og internasjonalt, noe som har ført til konsekvenser på ulike områder. En studie tar for seg koronapandemiens innvirkning på britiske foreldre av barn med en forsinket utvikling (Paulauskaite, Farris, Spencer, EPICC-ID group & Hassiotis, 2021). I studien fremkommer det at mangel på helse- og spesialpedagogisk støtte har ført til mye stress og frustrasjon i hjemmet. Foreldrene i studien poengterte at det var vanskelig å støtte barnets utvikling da det var manglende informasjon og hjelp. Videre indikerer studien at manglende ressurser i nedstengingen samt manglende kompetanse og psykisk press, kan føre til en regresjon i barnets utvikling (Paulauskaite et. al., 2021). Et større fokus på støtte til foreldre av barn med spesielle behov løftes derfor frem som betydelig, da dette kan påvirke foreldre og barns psykiske helse som videre påvirker barnets utvikling.

2.0 Teoretisk forankring

Spesialpedagogikk er et komplekst fagfelt som stadig er i endring. Det spesialpedagogiske fagfeltet har blitt utviklet over lengre tid og er i dag tverrfaglig, med framvekst innenfor andre forsknings- og profesjonsdisipliner (Johnsen, 2019, s.107). I dag er den spesialpedagogiske praksisen en viktig del av både skole og barnehage, der den felles målsettingen innebærer å optimalisere lærings- og utviklingsmuligheter og stimulere innflytelsen over barnets livssituasjon (Befring & Næss, 2019). I barnehageloven (2005) §31 står det nedfelt at dersom det finnes et behov for spesialpedagogisk hjelp, skal dette gis. I 2009 var det fullbarnehage dekning noe som førte til at et mangfold av barn med ulike behov hadde rett på en plass i barnehagen (Borthne Hvidsten, 2021, s.11). I rammeplanen står det nedfelt at alle barn skal få tilrettelagt barnehagetilbudet etter barnets individuelle behov (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det innebærer at barn med spesielle behov får den støtten de trenger for deres utvikling, lek og læring og for å bli inkludert i felleskapet i barnehagen. Den spesialpedagogiske praksisen i barnehagen består av flere elementer. Kartlegging av vansker, muligheter og ressurser, støtte- og hjelpetiltak for læring og utvikling, forebygging mot problemutvikling og risikofaktorer, samt personlige muligheter for utvikling av kompetansefortrinn er spesialpedagogens basisoppgaver (Befring & Næss, 2019, s.28). Foreldrerådgivning og samarbeid, og samarbeid med barnehagen er også viktige aspekter ved spesialpedagogens arbeid.

Bronfenbrenner (1992, sitert i Drugli & Onsjøien, 2021, s.28-29) utarbeidet den bioøkologiske utviklingsmodell som omhandler at barns utvikling og vekst vil bli påvirket og påvirker ulike nivåer. Modellen deles inn i ulike systemer som ringer ut fra barnet: mikrosystem (hjem og barnehage), mesosystem (foreldresamarbeid), eksosystem (foreldres arbeidsplass) og makrosystem (politiske beslutninger) (Bronfenbrenner, 1992, sitert i Drugli & Onsjøien, 2021, s.28-29). Bronfenbrenner (1979, s.22) beskriver mikrosystemet på følgende vis: *“A micro system is a pattern of activities, roles, and interpersonal relations experienced by the developing person in a given setting with particular physical and material characteristics”* (Bronfenbrenner, 1979, s.22). Mikrosystemet omhandler både barnehagen og hjemmet, hvilke aktiviteter som hverdagen består av, samt hvilken opplevelse barnet har av relasjonene. Barnet og relasjonene innenfor mikrosystemet har en innflytelse på hverandre (Bronfenbrenner, 1979). Det vil si at barnet kan påvirke foreldrene og foreldrenes holdninger og væremåte påvirker barnet.

Mesosystemet beskrives som sammenhengen mellom de ulike mikrosystemer/miljøer barnet deltar i (Bronfenbrenner, 1979, s.25). Dette kan for eksempel være samarbeid mellom barnehagen eller andre instanser og foreldrene. Mesosystemet omhandler kvaliteten på de ulike mikrosystemene, som videre påvirker barnets trivsel og utvikling (Bronfenbrenner, 1992, sitert i Drugli & Onsøien, 2021, s.28-29). Formell og uformell kommunikasjon samt kunnskap og holdninger som eksisterer om de ulike mikrosystemene (eks. barnehagen og hjemmet), er betydelig aspekter ved mesosystemet (Bronfenbrenner, 1979). Det neste nivået i den bioøkologiske utviklingsmodellen er eksosystemet (Bronfenbrenner, 1979, s. 25). Eksosystemet omhandler en eller flere miljøer som barnet ikke er en direkte del av, men som likevel kan innvirke på utviklingen til barnet. Dette kan for eksempel være foreldres arbeidsplass og foreldrenes sosiale nettverk (Bronfenbrenner, 1979). Foreldres trivsel på arbeidsplassen kan få en betydning for deres fungering for samhandlingen med barnet (Drugli & Onsøien, 2021, s.29). Det siste nivået som blir presentert er makrosystemet. Bronfenbrenner (1979) beskriver makrosystemet slik:

”The macrosystem refers to consistencies, in the form and content of lower- order systems (micro-, meso-, and exo-) that exist, or could exist, at the level of the subculture or the culture as a whole, along with any belief systems or ideology underlying such consistencies” (Bronfenbrenner, 1979, s.26)

Makrosystemet kan derfor bestå av religion, sosioøkonomiske forskjeller, politiske føringer, kulturelle- og samfunnsmessige verdier (Drugli & Onsøien, 2021, s.29). Restriksjoner og tiltak som pandemien medførte, er politiske føringer som kan innvirke de ulike systemene. En slik utviklingsmodell kan bidra til å skape en forståelse ovenfor et sårbart barn og at det ikke kun er en enkel forklaring på et barns vansker og utfordringer (Drugli & Onsøien, 2021, s.29). Det teoretiske rammeverket vil derfor ta for seg ulike deler av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen, som kan ha hatt en innvirkning av koronapandemien. Det spesialpedagogiske arbeidet, betydningen av barnehagen og foreldresamarbeid kan ses i lys av den bioøkologiske utviklingsmodellen, som viser til betydningen av kvalitet i de ulike nivåene. Det teoretiske rammeverket vil gjør rede for tiltakskjeden for spesialpedagogisk hjelp, betydningen av spesialpedagogisk hjelp, betydningen av barnehagen og hensikten av et godt foreldresamarbeid.

2.1 Spesialpedagogisk arbeid

2.1.1 Tiltakskjeden for spesialpedagogisk hjelp

Det overordnede spesialpedagogiske mål er å fremme livsmestring og læring hos barn og unge med ulike vansker og funksjonshemninger (Befring & Næss, 2019, s.23). I barnehagen reguleres den spesialpedagogiske praksisen av rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017) og Barnehageloven (2005) (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 590). Den spesialpedagogiske hjelpen skal skreddersys til hvert enkelt barn, for å bidra til at barnet blir en del av felleskapet i barnehagen. Tiltakskjeden for spesialpedagogisk hjelp i barnehagen er et system for å avklare og iverksette behovet for støtte til barn med spesielle behov (Nilsen & Herlofsen, 2019). Saksgangen for spesialpedagogisk hjelp er delt inn i seks faser: 1. bekymringsfasen, 2. henvisning til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT/PP-tjenesten), 3. sakkyndig vurdering av barnets behov, 4. vedtaksfasen, 5. planlegging og gjennomføring og 6. evaluering og veien videre (Utdanningsdirektoratet, 2017). Hvis barnehagen vurderer at det allmennpedagogiske tilbudet ikke dekker barnets individuelle behov, vil spesialpedagogisk hjelp være nødvendig (Nilsen & Herlofsen, 2019). PP-tjenesten er instans i utarbeidelsen om spesialpedagogisk hjelp og skal sørge for at lovpålagte sakkyndig vurderinger blir gjennomført (§31, barnehagelova, 2005). I vedtaksfasen har PP-tjenesten innsendt en sakkyndig vurdering til kommunen, som da avgjør om barnet får vedtak om spesialpedagogisk hjelp (Utdanningsdirektoratet, 2017). Enkeltvedtak blir fattet av kommunen uansett om barnet har rett på spesialpedagogisk hjelp eller ikke. Hvis barnet får innvilget enkeltvedtaket skal det inneholde hva retten omfatter (Nilsen & Herlofsen, 2019). Innhold, varighet, omfang, organisering, kompetanse og tilbud om foreldrerådgivning er eksempler på punkter enkeltvedtaket skal inneholde (Utdanningsdirektoratet, 2017). Planlegging og gjennomføringsfasen starter når barnet har fått innvilget spesialpedagogisk hjelp. Det er det ikke lovpålagt å utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for den spesialpedagogiske hjelpen (Nilsen & Herlofsen, 2019), likevel kan det være hensiktsmessig å ha en plan med punkter for innhold, omfang og organisering (Utdanningsdirektoratet, 2017). Den siste fasen omhandler evaluering av den spesialpedagogiske hjelpen og om den faktisk fungerer. Evalueringer skal gjennomføres fortløpende gjennom hele året og den spesialpedagogiske hjelpen må justeres dersom den ikke er hensiktsmessig (Utdanningsdirektoratet, 2017).

2.1.2 Organisering av spesialpedagogisk hjelp

Barn og unge med spesielle behov trenger ofte støtte til forskjellige former for læringshjelp og stimulering (Befring & Næss, 2019, s. 29). Den spesialpedagogiske hjelpen kan omfatte bruk av alternativ og supplerende kommunikasjon, øvings- og stimuleringstiltak, lekotekvirksomhet og veiledning til personalet i barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 6). Spesialpedagogisk hjelp kan organiseres innenfor avdelingen/basens rammer, i en-til-en arbeid med barnet eller i grupper med andre barn (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 602). I barnehageloven §31 (2005) poengteres det at den spesialpedagogiske hjelpen ofte foregår individuelt med barnet eller gjennom gruppearbeid, men de tre organiseringsformene kombineres gjerne (Groven, 2022, s. 95). Spesialpedagogisk hjelp som organiseres innenfor rammene til avdelingen bidrar til å aktivt og bevisst videreføre barnets initiativ ved enten å dempe/korrigere eller å forsterke i en pedagogisk begrunnet retning (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 602). Dette kan bidra at barnets initiativ skaper interesse hos andre og til at de deltar på en måte som er sosialt akseptabelt (Åmot & Ytterhus, 2019, s.602). Utfordringer ved en slik løsning på organiseringen er at barnet kan føle seg stigmatisert hvis det blir satt inn tydelige konsekvenser som for eksempel «timeout», som bare brukes for det enkelte barnet (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 603).

En-til-en organisering er et begrep som brukes for organiseringen av spesialpedagogisk hjelp i situasjoner hvor barnet alene er sammen med en voksen (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 607). Ofte vil en-til-en organiseringen brukes da barnet kan øve på spesifikke ferdigheter uten forstyrrelser (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 607). I en studie om rollen til spesialpedagoger i Finland fremkommer det at spesialundervisning gjennomført individuelt med barnet er veldig intenst og effektivt (Takala, Pirttimaa, Törmänen, 2009). Videre påpeker spesialpedagogene i studien at en-til-en arbeidet var fredfullt, noe som gjorde det enklere for barnet å konsentrere seg. Spesialpedagogisk arbeid gjort individuelt med barna hadde også negative aspekter som mindre kontakt med resten av klassen, følelse av å bli straffet og stigmatisering (Takala, Pirttimaa, Törmänen, 2009). En-til-en organisering av spesialpedagogisk hjelp strider mot ideen om en inkluderende praksis og den inkluderende barnehagen, da barnet tilbringer mye tid alene med en voksen (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 608).

Organisering av spesialpedagogisk hjelp i grupper er en mye brukt tilnærming.

Gruppeorganisering kan være et hensiktsmessig tiltak i arbeid med barn som trener på det sosiale samspillet, da en kan danne grupper med barn som behersker dette samspillet (Åmot & Ytterhus, 2019, s. 605). Dette kan ses i lys av Vygotsky (1978) sin teori om den nærmeste

utviklingssonen (Vygotsky, 1978, sitert i Bråten & Thurmann-Moe, s. 125). I den nærmeste utviklingssonen kan barnet nå det *potensielle utviklingsnivået* i samhandling med voksne eller mer kompetente barn. Gjennom gruppearbeid kan barnet med utfordringer sosialt, lære i samspill med andre barn eller voksne. Takala m.fl. (2009) indikerer i sin studie at gruppearbeid med barn som trenger spesialundervisning skaper en rolig atmosfære og et støttende miljø som likevel blir ganske individuelt. Videre blir det poengtert at det er positivt å ha muligheten til å danne grupper som er passende for barn(a) med særskilte behov. Negative sider ved gruppearbeid som framstod i studien var at enkelte barn ikke ønsker å bli adskilt fra klassen da de føler seg stigmatisert. Det å gå glipp av undervisningen som blir gjort i klasserommet, ble også trukket frem som et negativt moment ved gruppearbeid i skolen (Takala, Pirttimaa, Törmänen, 2009). Studien tar for seg spesialundervisning i skolen, men organiseringen og dens positive og negative sider er overførbart til barnehageperspektivet da bruk av en-til-en arbeid og gruppearbeid, er vanlige tilnærminger innenfor spesialpedagogisk hjelp i barnehagen (Barnehagelova, 2005, §31). Kjølås (2002) påpekte i sin studie at PPT ga anbefalinger om mindre grupper for barn med språk- og kommunikasjonsvansker i sine tilrådninger. Likevel er det kompetansen til den voksne som gjennomfører det daglige arbeidet med barnet, som bidrar til kvaliteten på tiltakene som blir satt inn (Kjølås, 2002).

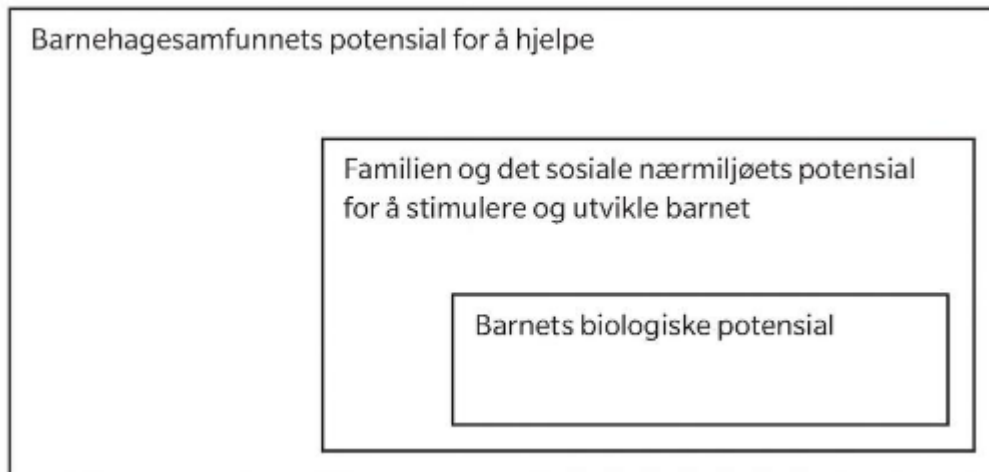
2.1.3 Betydningen av spesialpedagogisk hjelp og tidlig innsats

Rønhovde (2004, s.36) fremhever at *likeverdig ikke er det samme som likt* i forhold til spesialundervisning for elever i skolen. Dette innebærer at barn i både skole og barnehage skal få et likeverdig tilbud, noe som tilsier at det må tilrettelegges for den individuelle behov for støtte. Betydningen av spesialpedagogisk hjelp er å tilrettelegge for barn med ulike behov, som behøver støtte for sin utvikling og læring, og at dette skjer tidlig barnets liv (Barnehagelova, 2005, §31). Tidlig innsats kan bidra til at barn får den tilretteleggingen som behøves tidlig, slik at overgangen til skolen blir mindre utfordrende og at barnet blir mer rustet (Utdanningsdirektoratet, 2017). Gunnestad (2022, s.64) forklarer at tidlig innsats innebærer å gi hjelp til et barn tidlig, slik at vansker kan identifiseres og at forebyggende arbeid kan starte. Dette betyr at tilbud om hjelp tidlig kan føre til mindre utfordringer senere og samtidig også vil kreve mindre ressurser (Karolev et al., 2005 sitert i: Hausstätter, 2021, s.49). Ved å gjøre en innsats tidlig i barnets liv, kan negative følelser eller uheldige atferdsmønstre bli hindret i å ha en stor innvirkning på sosiale relasjoner, selvbilde, utvikling og læring (Gunnestad, 2022, s.64). Det er ofte spørsmål om når spesialpedagogisk hjelp bør oppsøkes, da en «vent og se» holdning eller tidlig inngrep kan ha sine etiske dilemmaer

(Lyngseth & Mørland, 2022, s.23). Lyngseth og Mørland (2022, s.23) poengterer at tidlig innsats kan medføre en unødvendig engstelse og stigmatisering av barnet, dersom barnet bare trenger litt tid. Likevel er det avgjørende for barnet at foreldre og barnehagen sammen samarbeider for å tilrettelegge for pedagogisk støtte og stimulering i ventetiden (Lyngseth & Mørland, 2022, s.23).

Hausstätter (2021, s. 50) kategoriserer barn med behov for hjelp i to hoved kategorier: kognitive ferdigheter og sosiale ferdigheter. Kognitive ferdigheter kan omhandle forståelse av tid og rom, læringsstrategier og begrepsforståelse, mens sosialferdigheter kan innebære samhandling med voksne og barn (Hausstätter, 2021, s.50). I barnehagen er det ulike måter å tilrettelegge for tidlig innsats og spesialpedagogisk hjelp. Organiseringen og hjelpen som gis avhenger av barnets utfordringer og hva den sakkyndige vurderingen inneholder (Åmot & Ytterhus, 2019). Likevel er det ikke nødvendigvis *kun* barnet ressursene skal rettes mot, da barnet må ses i sammenheng med omgivelsene og systemene det befinner seg i (Hausstätter, 2021). Hausstätter (2021, s. 51) forklarer tre nivåer som avgjør om barnet behøver hjelp: barnets biologiske potensial, familiens og nærmiljøets potensial og barnehagesamfunnets potensial for å hjelpe (se Figur 1).

Figur 1 "Hvem skal ha hjelp?" (Hausstätter, 2021, s.51)

Barnets biologiske potensial betyr barnets medfødte forutsetninger for utvikling og læring. Familien og nærmiljøets potensial omhandler i stor grad at foreldre har tid, ferdigheter, kunnskaper og motivasjon til å hjelpe barnet i samsvar med barnehagens krav om hva som er betydelig for utviklingen (Karoley et al., 2005 sitert i: Hausstätter, 2021, s.51).

Barnehagesamfunnets potensial for å hjelpe vil baserer seg på barnehagens prioriteringer, organisering samt personalets pedagogiske kunnskapsnivå og væremåte (Hausstätter, 2021). Hausstätter (2021, s.50) presiserer at nivåene glir inn i hverandre og at summen av alle tre vil være en forutsetning for den hjelpen barnet får. Det vil derfor være viktig å se på det helhetlige bilde ved tidlig innsats og arbeid med barn som trenger spesialpedagogisk hjelp.

2.2 Barnehagens betydning for barn med særskilte behov

2.2.1 Kunnskap, kompetanse og veiledning

I rammeplanen for barnehager står det: *Barnehagen skal sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp, inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.40). Det betyr at personalet i samarbeid med spesialpedagogen og andre instanser skal bidra til at barnet som trenger ekstra støtte, får dette i barnehagen. Kunnskap og kompetanse som omhandler støtte til barn med spesielle behov, vil derfor være hensiktsmessig for barnets utvikling og læring. Torsteinson (2021, s.67) påpeker betydningen av personalets kunnskap og vektlegger kompetanseutvikling blant personalet. Dette er en viktig del for institusjonens virksomhet, da økt kompetanse og en kontinuerlig utvikling er en avgjørende faktor for barns trivsel, utvikling og læring i barnehagen (Torsteinson, 2021, s. 67). Den spesialpedagogiske kunnskapen skal være en del av det tilbudet barnehagen gir til barn som trenger ekstra støtte i sin utvikling og læring (Hausstätter, 2021, s. 57). I barnehagen gjennomføres spesialpedagogisk hjelp av spesialpedagoger, barnehagelærere, fagarbeidere, ufaglærte og assistenter. Statistikken viser til at den spesialpedagogiske hjelpen gis av spesialpedagoger 15% av tiden. Videre gjennomfører barnehagelærere spesialpedagogisk hjelp 40% av tiden og ufaglærte 18% av tiden (Lekhal, 2013, sitert i Groven, 2022, s. 100). I 2015 ble spesialpedagogisk hjelp gjennomført av assistenter 63 prosent av tiden (Groven, 2022, s.100). Dette skaper en bekymring i det spesialpedagogiske forskningsfeltet (Åmodt & Ytterhus, 2019, s. 592). Nordahl og Hausstätter (2009, i Thygesen et, al. 2011, s. 10-11) peker på en sammenheng mellom kvaliteten på spesialundervisningen og hvem som utførte arbeidet. Omfattende bruk av assistenter i spesialundervisningen førte trolig til manglende kvalitet i arbeidet, da det ikke ligger en formell spesialpedagogisk kompetanse til grunne (Nordhal & Hausstätter, 2009, i

Thygesen et, al. 2011). Kunnskapsutvikling i form av kurs, faglig drøfting i personalet, informasjonsinnhenting og utveksling samt veiledning og et tverrfaglig samarbeid, vil være hensiktsmessig og kompetansehevende (Torsteinson, 2021, s.67). Filstad (2010) peker på ulike organisasjonsformer som kan fremme læring til personalet, der blant annet møter blir poengtert. Møter i barnehagen vil derfor tenkes å være betydelig for både informasjonsutveksling og læringen for personalet. For å kunne gjennomføre og tilrettelegge for en inkluderende praksis vil det være et behov for spesialpedagogisk kompetanse og veiledning (Lyngseth & Mørland, 2022, s. 24). Det er derfor et tydelig behov for at spesialpedagogen veileder personalet, slik at spesialpedagogisk hjelp som gis av barnehagelærere, assistenter og fagarbeidere også bærer preg av viktig kunnskap. Jevnlig kommunikasjon og samtaler mellom barnehage personalet og spesialpedagogen, kan også bidra til læring (Filstad, 2010).

Kunnskap og kompetansen blant personalet i barnehagen er varierende (Meld.St.19 (2015-2016), s.72), samtidig som barnehagen bærer preg av en flat struktur. Aasen (2010) forklarer at organisering i barnehagen kan være utfordrende da det er en flat struktur i barnehagen. En flat struktur innebærer at det ikke er et tydelig hierarki med flere ledernivåer, men at hele personalet sammen arbeider på likt nivå, uavhengig av utdanning (Gotvassli, 2019). Det er rimelig å anta at den flate strukturen *kan* bidrar til at kompetansen til personalet som er utdannet, ikke blir brukt på en hensiktsmessig måte. Kompetanseutvikling for hele personalet i barnehagen vil derfor være et hensiktsmessig tiltak for å øke kvaliteten på barnehagetilbudet til alle barn i barnehagen (Meld.St.19 (2015-2016), s.72).

2.2.2 Voksentesetthet og relasjonsbygging

I barnehageloven (2005, §26) er det føringer på hvor stor grunnbemanningen i barnehagen skal være: «*Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år ...*» (Barnehageloven, 2005, §26). Det er også en norm for den pedagogiske bemanningen i barnehagen der det presiseres at barnehagen skal ha en pedagogisk bemanning som er forsvarlig (Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, 2017, §1). Det skal derfor være minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år og én pedagogisk leder per syv barn under tre år (Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, 2017, §1). Sælen (2016, s. 20) fremhever betydningen av voksentesetthet for barns sosioemosjonelle utvikling og læring, samt barns trygghet og trivsel i barnehagen. Tidligere forskning peker på at en større voksentesetthet særlig er betydelig for yngre og sårbare barn, som behøver ytterligere en-til-en arbeid (Munton et.

Al. 2002, sitert i Løkken, Bjørnstad, Broekhuizen & Moser, 2018, s. 2). Løkken et al (2018) indikerer i sin studie at voksentetthet er av stor betydning for kvaliteten på samhandlingen med barna. Studien påpeker at organisering i avdeling framfor baser er hensiktsmessig med tanke på oversikt over barnegruppen og nærheten med barna. Likevel kan kvaliteten i relasjoner med barn i en baseinndeling/fleksible grupper heves, dersom voksentettheten øker (Løkken, et al., 2018). Drugli og Onsøien (2021, s.104) fremhever betydningen av gode trygge relasjoner med omsorgspersonene, for utviklingen til de små barna i barnehagen. Omsorgspersoner for barna i barnehagen er både foreldre og andre voksne som tilbringer mye tid med barnet. Dersom den voksne knytter gode relasjoner med barnet, vil dette opptre som en bærebjelke i barnets utvikling som videre vil ha en stor betydning *her og nå* samt videre i livet (National Scientific Council on the Developing Child, 2004). Relasjonskompetanse vil derfor tenkes å være viktig, da den danner grunnlaget for deres forhold til både foreldre og barn (Johannessen & Mikkelsen, 2015, s.28). Relasjonskompetanse blir beskrevet av Spurkeland (2012, s.17) som: *«ferdigheter, evner, kunnskaper og holdninger som etablerer, utvikler, vedlikeholder og reparerer relasjoner mellom mennesker»*. Definisjonen understreker viktige aspekter ved relasjonskompetansen, som er betydelig for barn og foreldre i barnehagen. Varme, omsorgsfulle voksne som ser og bekrefter barnet, vil være en ressurs samt en viktig faktor for barnets sosiale læring og relasjoner til andre barn (Utdanningsdirektoratet, 2018).

2.3 Foreldresamarbeid

2.3.1 Betydningen av et godt samarbeid

Tidligere nevnt er foreldresamarbeid av stor betydning da hjem og barnehagen sammen utgjør helheten i barnets liv (Glaser, 2018, s.19). Forskning viser også til at foreldresamarbeid og foreldreinvolvering er av stor betydning for barnets læring og utvikling i skolen (Đurišić & Bunijevac, 2017, s.149), likevel kan kunnskapen være overførbart til barnehagen eller lignende arenaer der det arbeides med barn (Drugli & Onsøien, 2010, s. 14).

Foreldresamarbeid i barnehagen er nedfelt i barnehageloven (2005), og i rammeplanen for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017). Barnehagen skal legge til rette for god dialog og et godt samarbeid med hjemmet, både på individnivå og gruppenivå (Kunnskapsdepartementet, 2017). Foreldresamarbeid på individnivå omhandler utveksling av vurdering og observasjoner på enkeltbarnets utvikling, læring, erfaring, trivsel og helse. For å sikre et godt samarbeid med foreldre på et gruppenivå (Kunnskapsdepartementet, 2017), skal enhver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg (Barnehagelova, §4, 2005).

Samarbeidet skal bidra til medvirkning av det individuelle barnehagetilbudet og tilretteleggingen for den enkelte. Videre skal foreldrerådet bidra til at foreldregruppen har en aktiv kontakt til barnehagen, samt fremme foreldres fellesinteresse som igjen styrker barnehagemiljøet (Kunnskapsdepartementet, 2017). Samarbeid mellom spesialpedagog og foreldre er også nedfelt i barnehageloven §31 (Barnehagelova, 2005). Foreldres syn skal bli vektlagt i stor grad ved utarbeiding av en sakkyndig vurdering og det skal også bli sendt ut årlige vurderinger av barnets utvikling samt den spesialpedagogiske hjelpen barnet får.

Samarbeid med foreldre er viktig i ulike aspekter i barnehagen. For barn med spesielle behov kan overganger være en større utfordring enn for andre barn. Det vil derfor være av stor hensikt at overganger planlegges nøye i samarbeid med barnets foreldre og eventuelle andre samarbeidspartnere (Glaser, 2018, s.155). En overgang kan for eksempel være overgangen fra barnehagen til skolen, eller en mindre overgang fra en avdeling til en annen. I barnet med spesielle behovs overgang til skolen, blir den spesialpedagogiske hjelpen avsluttet. Det vil si at en ny vurdering må gjennomføres av PPT hvis barnet skal få spesialundervisning på skolen (Glaser, 2018, s.155). Det er ikke en automatisk overgang fra spesialpedagogisk hjelp i barnehagen til spesialundervisning i skolen.

Kommunikasjon og informasjonsutvikling mellom foreldre og barnehagen er en viktig del av samarbeidet (Glaser, 2022). Kontakt med foreldrene skjer både formelt gjennom møter og veiledning, og uformelt gjennom den daglige kontakten ved henting og levering i barnehagen (Vogt, 2016, s. 320). Drugli og Undheim (2012) har forsket på samarbeidet mellom foreldre og barnehagepersonalet, der det fremkommer at flertallet av begge parter var tilfredsstillt med samarbeidet. Studien indikerer at tilfredstillessen av samarbeidet og kommunikasjonen mellom partene var god, tiltros for at en rekke informanter poengterte manglende kunnskap om situasjonen både i hjemmet og i barnehagen (Drugli & Undheim, 2012). I levering og henting situasjonen hadde foreldrene og barnehagepersonalet ulikt syn på kommunikasjonen, der flertallet av personalet uttrykte at foreldre aktivt ble gitt informasjon om barnets dag. Flere foreldre i studien hadde delvis samme syn på kommunikasjonen i henting og levering situasjonen, men en signifikant andel foreldre syntes det var for lite informasjon gitt (Drugli & Undheim, 2012). I en annen studie om samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet fremkommer det at stressende barnehagelærere og foreldre er et moment som utfordrer samarbeidet (Sandberg & Vuorinen, 2008). Videre fremkommer det at kvaliteten på samtaler i garderoben varierer avhengig av tidspunktet barnet blir levert og hentet. Studien indikerte at dette førte til at kommunikasjonen mellom barnehagelærer og foreldre ble mindre og i beste

fall redusert til kun det nødvendige (Sandberg & Vuorinen, 2008). Ifølge Glaser (2018 s. 139) kan det oppstå kommunikasjonsproblemer hvis foreldrene ikke har fått tilstrekkelig med informasjon i dialogen. Det kan være hensiktsmessig å spørre foreldre om det er noe uklart eller usikkert i samtalen, slik at foreldrene får den informasjonen de behøver (Glaser, 2018). En løpende dialog og kommunikasjon med foreldre er viktig, særlig med tanke på kartlegging av barnet med spesielle behov (Klem & Hagtvet, 2019). Foreldre har et annet blikk en det barnehagen har, noe som gir mer informasjon om eventuelle tiltak fungerer (Klem & Hagtvet, 2019). For at den spesialpedagogiske hjelpen skal fungere på en optimal måte, er foreldrene og foreldrenes medvirkning en viktig forutsetning (Lyngseth & Mørland, 2022, s.22).

2.3.2 Foreldresamtaler og veiledning

Foreldresamtaler og veiledning er av stor betydning, da barnehagen, spesialpedagogen og foreldre kan foregå som en ressurs for hverandre (Vogt, 2016, s. 319). Barnehagen og foreldrene har ulik kunnskap som kan bidra til en større forståelse og et godt samarbeid, som legger til rette for barnets beste. I Meld.St.19 (2015-2016, s.38), poengteres det at foreldresamarbeid er av stor betydning og at barnehagen kan støtte foreldre gjennom god foreldreveiledning der kjennskap og ønsker for barnet blir prioritert. Foreldre har gjerne mer kunnskap på en rekke områder som omhandler barnet og deres behov, mens barnehagen og spesialpedagogen har kunnskap som foreldrene kan ha nytte av (Vogt, 2016, s. 319). Samarbeidet er derfor av stor betydning og er spesielt nødvendig i arbeid med barn som trenger ekstra støtte (Drugli & Onsøien, 2010, s. 24). Et godt samarbeid og gode foreldresamtaler har en forutsetning for at foreldre og barnehagen/spesialpedagogen sammen arbeider til nytte for barnets utvikling ved å lytte til hverandres perspektiver og synspunkter og prøver å forstå disse (Vogt, 2016, s. 319). For foreldre til barn med spesielle behov kan samarbeidet med barnehagen og andre instanser svekkes, da det kan føles som en ekstra belastning hvis barnehagen ikke klarer å håndtere barnet (Drugli & Onsøien, 2010, s. 15). Møter og foreldresamtaler med foreldre til barn med spesielle behov kan være preget av omsorg og høy fagkompetanse, men den kan også preges av manglende forståelse og mistillit (Glaser, 2018). Det vil derfor være betydelig å etablere en positiv kontakt med foreldre på forhånd, da vanskelige samtaler når problemer oppstår blir mindre utfordrende (Drugli & Onsøien, 2010, s. 23). Foreldre har grunnleggende behov av å bli anerkjent, lyttet til og ha innflytelse, uansett om de har barn med spesielle behov eller ikke (Vogt, 2016, s. 322). Gjensidighet i form av likeverd er derfor viktig for å danne grunnlaget for et godt samarbeid som til sammen tjener barnet (Drugli & Onsøien, 2010, s. 21). Det kan også være

hensiktsmessig å ta økt initiativ til kontakt med foreldregruppene, særlig med foreldre det er vanskelig å nå, da dette fører til økt engasjement fra foreldrenes side (Drugli & Onsøyen, 2010, s. 21).

2.3.3 Hjemmemiljø

Det er stor forskjell i familier, nærmiljø og hjemmemiljø. Barnets utvikling og læring vil til dels være et produkt av dette (Meld.St.19 (2015-2016), s.38). I en familie med en spesialpedagog vil hjemme stimuleringen trolig bære preg av en større kunnskap og kompetanse, enn en familie som ikke har denne ressursen. Et godt hjemmemiljø og nærmiljøet er derfor av stor betydning for barns læring og utvikling, da foreldrenes tid, ferdigheter, kunnskaper og motivasjon er betydelig (Hausstätter, 2021, s.51). I en forskning om hvordan engelske familier av barn med spesielle behov i barnehagen hadde det under koronapandemien, ble det rapportert at flertallet av foreldrene opplevde mye stress og press for å støtte familien (Paulauskaite, Farris, Spencer, EPICC-ID group & Hassiotis, 2021). Videre ble det poengtert at støtten barna hadde fått tidligere, i stor grad ikke lenger var tilgjengelig. Foreldrene hadde vanskeligheter for å opprettholde barnets tilbud og den pedagogiske støtten de hadde fått før koronapandemien. Foreldrene i studien poengterte at barnets utfordringer og utvikling ble vanskelig å følge opp, da det ikke var noen støtte å få (Paulauskaite et, al., 2021). Informantene i studien påpekte også en stagnering i barnets utvikling, som en konsekvens av koronapandemien og manglende oppfølging. Kvello (2015) forklarer også belastede familieforhold som en risikofaktor som kan øke sjansen for en negativ utvikling. Tidligere forskning viser til at foreldres psykiske lidelser øker risikoen for barnet utvikler psykiske lidelser og sosiale vansker (Breux, Harvey, & Lugo-Candelas, 2014). Det vil ikke dermed si at foreldre med psykiske lidelser skaper dårlige hjemmeforhold. Hvis omsorgsutøvelsen er svak som et resultat av foreldres psykiske lidelser, vil dette kunne skape vansker hos barnet (Kvello, 2015, s.198). Likevel er det et samspill mellom risiko- og beskyttelsesfaktorer som bidrar til påvirkningen på barnets utvikling.

3.0 Metode

Formålet med masteroppgaven er å undersøke problemstillingen: «*Hvordan opplever spesialpedagoger innvirkningen av koronapandemien på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?*». Metodekapittelet vil omhandle oppgavens vitenskapsteoretiske ståsted, forskningsmetode, utvalg, beskrivelse av intervjuprosessen, tematisk analyse, etiske overveielser og reliabilitet og validitet.

3.1 Vitenskapelig ståsted

Denne studien bygger på et sosialkonstruktivistisk perspektiv. Det sosialkonstruktivistiske perspektivet har fått en viktig plass innenfor samfunnsvitenskapen, der virkeligheten ses på som sosialt konstruert (Alvesson & Sköldberg, 2009, s. 35). Virkeligheten og sannheten styres av perspektivet og må skapes i sosiale kontekster (Fangen, 2010, s. 26). Dette innebærer at jeg som intervjuer danner en forståelse og skaper kunnskap i møte med informantene i en sosial kontekst. I det sosialkonstruktivistiske perspektivet blir virkeligheten formet og fornyet i den forstand at samhandlinger med nye individer bidrar til en endret forståelse av virkeligheten, som bedre passer handlingene som de intensjonelle aktører har (Fangen, 2010, s.27). Gjennom intervjuprosessen ble derfor virkeligheten og sannheten endret etter hvert møte med de ulike informantene. Kunnskapen kunne ikke bare tilegnes, men måtte skapes i samhandling med informantene. Dette innebar at de ulike intervjuene skapte nye virkeligheter som et resultat av samspillet mellom informantene og meg som forsker.

3.1.1 Fenomenologisk hermeneutisk tilnærming

I tillegg til et sosialkonstruktivistisk perspektiv har denne studien en fenomenologisk hermeneutisk tilnærming hvor søkelyset er på de subjektive erfaringene av verden og tolkningene av fenomenene (Dalland, 2020, s.48). Lindseth og Norberg (2004, s.146) skiller mellom fenomenologi, som læren av fenomener og hermeneutikk som fortolkningen av dem. Hensikten med den fenomenologiske hermeneutisk tilnærmingen var å få en innsikt i informantenes subjektive opplevelse av koronapandemien som fenomen og å fortolke den. Fenomenologien og hermeneutikken er filosofiske tradisjoner som fremstår som svært ulike. Likevel ble valget for bruk av begge tradisjonene ansett som fornuftig, da de supplerer hverandre. I kvalitativ forskning er fenomenologien et begrep som peker på interessen i å forstå sosiale fenomener ut ifra informantenes egne perspektiver (Jacobsen, Tanggaard & Brinkmann, 2020, s.294). Hovedfokuset er på informantenes individuelle opplevelse av verden, og hvordan den erfares fra deres ståsted (Thomassen, 2006). Innenfor fenomenologien skal derfor forskerens holdning og forforståelse settes i parentes, noe som

strider med den hermeneutiske tilnærmingen. Lindseth og Norberg (2004, s.147) fremhever at det ikke er mulig å studere fenomener, uten å ta i bruk ens forforståelse for å skape mening. Fenomenologien behøver derfor hermeneutikken for å skape mening og fortolke fenomenene (Lindseth & Norberg, 2004). Innenfor hermeneutikken beskrives den hermeneutiske spiralen, som brukes for å forstå meningsfulle fenomener gjennom å fortolke dem (Dalland, 2020, s.49). Gjennom prosessen med intervju, transkribering og en tematisk analysing av datamaterialet, er min forforståelse blitt utfordret hvor antagelser og forventninger jeg hadde ble motbevist. Det har vært en fortolkningsprosess hvor forståelsen stadig var i bevegelse der helheten ble tatt fra hverandre til deler og satt sammen igjen (Thomassen, 2006, s.91-92). Denne prosessen har foregått gjennom hele prosjektet, noe som har ført til ulike forståelser rundt koronapandemien som fenomen, og dens påvirkning på spesialpedagogenes arbeid i barnehagen.

3.2 Utvalg

Utvalget består av fem informanter, hvor alle jobber som spesialpedagog i barnehagen. Spesialpedagogene hadde alle barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp under koronapandemien. Brottveit (2018, s.66) poengterer at kvalitativ forskning gjerne har et mindre utvalg, da hensikten er å gå i dybden på bestemte fenomen. Informantene er alle kvinner, og alderen rangerer fra 30 til 60 år. Thagaard (2009) presiserer betydningen av et strategisk utvalg, spesielt hvis det er få informanter i studien. Det er derfor blitt benyttet et strategisk utvalg som fokuserte på tre kriterier: 1) Informantene måtte arbeide som spesialpedagog i barnehagen, 2) informantene måtte ha barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, 3) informantene måtte ha arbeidet under koronaomstendighetene før mars 2020. For å best mulig besvare problemstillingen, var det nødvendig å anskaffe informanter med erfaringer og opplevelser rundt studiens tematikk. Det var derfor betydelig at informantene hadde barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehagen og at dette var under pandemien. Spesialpedagogene har hatt flere barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, men antallet varierer blant informantene. Videre har informantene ulike utdanningsbakgrunner i det spesialpedagogiske feltet, men de er alle utdannet barnehagelærere. Flere av informantene har videreutdanning i spesialpedagogikk 1 og spesialpedagogikk 2, mens enkelte har en mastergrad innenfor spesialpedagogikk. Alle informantene har arbeidet som spesialpedagog i barnehagen i flere år, men lengden er varierende. Det var betydelig at utvalget ikke var fra samme barnehage, da dette kan skape ensidige svar i studien, samt svekke troverdigheten.

3.2.1 Rekruttering av informanter

Rekrutteringen av informantene forgikk hovedsakelig gjennom snøballmetoden (Thagaard, 2009, s. 56). I snøballmetoden blir gjerne en eller flere personer kontaktet, som videre fører forskeren i kontakt med flere personer innenfor det område en ønsker å forske på. I denne metoden blir informantgruppen større for hver informant du anskaffer, og dermed vokser informantgruppen som en «rullende snøball» (Cohen & Arieli, 2011, s.). Ofte brukes snøballmetoden for å innhente informanter fra bestemte felt, da det i noen tilfeller kan være vanskelig å finne informanter til å lage et representativt utvalg (Cohen & Arieli, 2011, s. 427). Uten snøballmetoden ville det ha vært utfordrende å finne tilstrekkelig med informanter i denne studien. Snøballmetoden startet ved at jeg tok kontakt med en styrer i en barnehage som jeg tidligere har vært i kontakt med. I dette møte ble hensikten med studien forklart, samt kriterier for informanter som det var ønskelig å komme i kontakt med. Videre ble det skrevet en e-post som omhandlet formål og hensikt med studien og om det var ønskelig å delta. Denne e-posten ble sendt til styreren, som videresendte den til sine kontakter. Etter at denne e-posten ble sendt til en rekke spesialpedagoger, fikk jeg flere henvendelser om å delta i studien. Flere av informantene hadde spørsmål rundt studien og dens hensikt, som ble forklart i videre kommunikasjon gjennom e-post.

Det som ofte er en svakhet med en slik rekrutterings metode, er at informantene befinner seg i samme nettverk og miljø. Snøballmetoden har ikke et tilfeldig utvalg, men er avhengig av henvisninger fra den første som ble kontaktet (Cohen & Arieli, 2011, s. 428). Videre er det ofte påstander om at informanter fra snøballmetoden er partiske og ikke kan generaliseres (Kaplann, kort & Sterk, 1987; Griffiths et al, 1993, i Cohen & Arieli, 2011, s.428). Til tross for snøballmetoden er ikke alle informantene innenfor samme arbeidsmiljø.

Det var ønskelig at informantene tok kontakt på egenhånd, for å unngå etiske problemer og konflikter, ved at deres private opplysninger ble delt uten samtykke (Thagaard, 2009, s. 56). Det ble derfor sendt ut en epost på forhånd fra styrer, der private opplysninger ikke ble delt før det var ønsket av informanten. Spesialpedagogene ble bedt om å ta kontakt på e-post om det var ønskelig å delta. Ved en slik løsning ble ikke personlig informasjon delt, før informanten selv ønsket å dele informasjonen. Jeg kontaktet enkelte informanter direkte, ettersom styreren allerede hadde fått svar om at personene ønsket å delta.

3.3 Semistrukturert intervju

For å anskaffe datamaterialet er det i denne studien gjennomført fem individuelle semistrukturerte intervjuer. Bruk av intervju som forskningsmetode representerer en etablert måte å samle data på innenfor kvalitativ forskning hvor opplevelser, holdninger og livshistorier er i fokus (Tanggaard & Brinkmann, 2020, s. 33). I intervjusituasjonen var det nødvendig å være fleksibel da koronasituasjonen har kunne bidratt til fenomener som intervjuguiden på forhånd, ikke tok rede for. Larsen (2017, s.99) forklarer at et semistrukturert intervju bidrar til en fleksibilitet der spontane oppfølgingsspørsmål kan stilles og utdyping av interessante momenter som oppstår underveis, kan følges opp. Med bakgrunn i masteroppgavens problemstilling og behovet for å skape en åpen og fleksibel samtale, ble et semistrukturert intervju som forskningsmetode vurdert til å være passende.

Ifølge Tanggaard og Brinkmann (2012, s.27) er det nyttig å tilegne seg kunnskap rundt temaet du skal intervjuet om, da det bidrar til en større oppmerksomhet rundt eventuelle undertemaer som en ellers kan overse. For å få en bedre innsikt og forståelse rundt koronasituasjonen og dens konsekvenser på barnehagefeltet er en rekke forskningsartikler blitt gjennomgått (Steed & Leech, 2021; Pramling Samuelsson et, al. 2020; Paulauskaite et, al., 2021). Studiene ga en dypere forståelse rundt mulige konsekvenser av koronapandemien, som var hensiktsmessig kunnskap i intervjusituasjonen. Pressemeldinger og informasjon om restriksjoner og tiltak for barnehagefeltet (Helse & omsorgsdepartementet, 2020), ble også gjennomgått for å danne et bilde av situasjonen til informantene. Forberedelsene bidro til en utviklet forforståelse og skapte et grunnlag for spørsmål i intervjuguiden og for oppfølgingsspørsmål i intervjusituasjonen.

Målet for intervjuguiden var å formulere spørsmål som var innbydende og som skaper refleksjon og mulighet for fyldige svar (Thagaard, 2009, s. 91). Hovedtemaene som bidro til utformingen av intervjuguiden var a) spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, b) organisering, c) barns utvikling og d) foreldresamarbeid (se Vedlegg 2). Videre var tiltak og restriksjoner, kvalitet i barnehagen, inkludering og mangel på spesialpedagogisk hjelp viktige undertemaer i intervjuguiden. Temaene ble valgt da det er aspekter som kan være påvirket av koronapandemien. Det var dog vanskelig å vite hvilke spørsmål som skulle stilles i forkant av intervjuene, da koronapandemien har vært en ekstraordinær situasjon med manglende forskning på temaet. Likevel er det blitt brukt flere forskningsartikler fra litteraturen for å utforme gode spørsmål som bidrar til rike beskrivelser av fenomenet (Steed & Leech, 2021; Pramling Samuelsson et, al. 2020; Paulauskaite et, al., 2021).

3.3.1 Gjennomføring av digitale intervju

Det ble gjennomført fem individuelle intervjuer digitalt, da det var høy koronasmitte i kommunen. Det var også hensiktsmessig for informantene å ha mulighet til å delta på intervjuene digitalt, da flere informanter uttrykte at hverdagen var hektisk. Digitale intervjuer gjorde det derfor enklere å delta i studien. Intervjuene ble holdt over appen teams, ettersom dette var mest kjent for informantene. Lengden på samtalene varierte, men gjennomsnittlig tid var omkring 30 minutter.

I forkant av intervjuene var et informasjonsskriv sendt ut til informantene (Vedlegg 1). Informasjonsskrivet inneholdt informasjon rundt studien, rettigheter til informanten og muligheten til å signere samtykke for deltakelsen. Kontaktinformasjon som epost-adresse og telefonnummer var tilgjengelig dersom informantene hadde ytterligere spørsmål om studien. For å sikre at informantene hadde tilstrekkelig med informasjon ble det tilbudt en gjennomgang av informasjonsskrivet og eventuelle spørsmål før hvert intervju.

I intervjusituasjonen hadde jeg fokus på å være en god intervjuforsker, der jeg vektla aktiv lytting og gode oppfølgingsspørsmål. Dette forklarer Tanggaard og Brinkmann (2020, s.44) som betydelig for kvaliteten på intervjuet. Før, under og etter intervjuene var samspillet mellom intervjupersonen og jeg som intervjuer viktig. I intervjusituasjonen ble intervjuguiden brukt jevnlig for å lede samtalen fremover. Underveis i samtalen ble nye spørsmål utformet for å følge opp informantenes utsagn eller for å dypere forstå et fenomen (Tanggaard & Brinkmann, 2020, s. 43-44). Gjennom intervjuprosessen ble spørsmål og undertemaer tatt opp av informantene, noe som bidro til endringer i noen av spørsmålene i intervjuguiden (Vedlegg 2). Informantenes erfaringer og beskrivelser av fenomener, bidro til at problemstillingen og forskningsspørsmål fikk en annen vinkling, som speilet essensen i funnene.

Hensikten med intervjuene var å få informantens opplevelser, kunnskaper og synspunkter på korona pandemien og dens innvirkning på det spesialpedagogiske arbeidet. Informantene ble også utfordret til refleksjon og samtale rundt ulike fenomener gjennom intervjuet. Dette var for å skape en dybde i deres utsagn. Spørsmålene som ble stilt skapte rom for at informantene kunne uttrykke sine individuelle opplevelser. Det ble også stilt oppfølgingsspørsmål for å få en dypere forståelse av informantenes tanker og refleksjoner rundt fenomenene.

3.4 Transkribering

Transkriberingen av intervjuene ble gjennomført i kort tid etter intervjuene var holdt. Dette ble vurdert som hensiktsmessig, da kroppsspråk og mimikk fortsatt var ferskt i minne.

Språklige fenomener som ironi og sarkasme er også enklere å transkribere da dette gjøres i kort tid etter intervjuet (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s. 34). Transkriberinger av intervjuene var mulig da det ble brukt en diktafon som var utlånt av Universitetet i Agder.

Tale- og skriftspråket er ganske forskjellig, noe som til tider gjorde det utfordrende å transkribere utsagn og refleksjoner informantene bistod med. Talespråket fungerer ofte som en strøm, der ufullstendige setninger vendes tilbake til og fullføres senere i samtalen (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s. 34). Til tider var det utfordrende og vite hvilke detaljer som burde utelukkes da flere ord og setninger ble gjentakende og ufullstendige. Flere ganger ble setninger påbegynt for så å bli avbrutt av en innskutt setning eller tanke fra informantene. Kvale og Brinkmann (2015, s. 205) forklarer at et godt formulert muntlig uttrykk kan oppfattes usammenhengende og gjentakende da det transkriberes ordrett. I en transkripsjon kan det derfor være utfordrende å vite hvor punktum og komma skal settes (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s. 34).

I startfasen av transkriberingen ble alle detaljer som fyllord, latter, sukk og stønn transkribert. Etter hvert virket dette lite hensiktsmessig, ettersom det var selve essensen i informantens utsagn som har størst betydning i denne studien. Derfor ble intervjuene transkribert gjennom en mer formell og skriftlig stil, der kroppsuttrykk, mimikk, pauser og følelsesuttrykk ble utelatt (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 208). I enkelte utsagn og refleksjoner ble følelsesuttrykk, pauser og mimikk notert, for å sikre at essensen av utsagnet ble ivarettatt. En slik transkriberingsstrategi ble valgt da jeg fokuserte på å fastholde meningsinnholdet i det muntlige språket, uten å legge stor vekt på detaljer (Tanggaard & Brinkmann, 2012, s.34). Det er selve erfaringene og historiene informantene forteller som er i fokus og ikke selve samtalen i seg selv, noe som førte til at en slik transkriberingsstrategi ble mer hensiktsmessig i studien.

3.5 Tematisk analyse av materialet

Analyseringen er gjort med bakgrunn i Braun og Clarke (2006) sin tematiske analysemetode. I en tematisk analyse er det understreket at det er viktig å indentifisere gjentatte mønstre i datamaterialet og arbeide systematisk gjennom helheten med hensikten til å gi full oppmerksomhet til hvert element (Braun & Clarke, 2006, s. 89). Den tematiske analyseringen

foregikk i et rammeverk med seks faser: 1. bli kjent med datamaterialet, 2. lag/frembringer koder, 3. søk etter temaer, 4. gjennomgang av temaer, 5. definer temaene og 6. utarbeid en rapport. Fase 1 begynte allerede i transkriberingsprosessen hvor jeg ble kjent med datamaterialet. Videre ble transkripsjonene lest igjennom flere ganger og notater og kommentarer til datamaterialet ble skrevet ned underveis. Etter hvert som jeg ble bedre kjent med dataene ble det utarbeidet koder gjennom en induktiv tilnærming til datamaterialet. Det var viktig at hele datasettet ble undersøkt og kodet slik at viktige mønstre og koder ble fanget opp. For å gi god oppmerksomhet til datamaterialet ønsket jeg å kode materialet både for hånd og digitalt. Braun og Clarke (2006) peker på forskjellen mellom å kode på et semantisk og latent nivå. Da det semantiske nivået er på et overfladisk stadium var det nødvendig å gå dypere inn i datamaterialet, for å lete etter meningen bak fenomener og de skjulte funnene. Dette samsvarer også med en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming, da de fenomenologiske fenomener kan forstås som noe som ligger skjult (Heidegger, 1927/2007). Først og fremst foregikk kodingen gjennom å skrive ned stikkord og markere små og store elementer som stod frem i intervjuene. Videre ble disse elementene tatt ut og plassert under ulike koder, noe som foregikk digitalt. Det var 12 koder som var identifisert: a) *organisering*, b) *foreldresamarbeid*, c) *hjemmemiljø*, d) *voksnetthet*, e) *kvalitet i barnehagen*, f) *inkludering*, g) *barns utvikling*, h) *spesialpedagogisk hjelp*, i) *veiledning*, j) *korona tiltak*, k) *kunnskap og kompetanse*, l) *kohortgrupper*. Visuell fremstilling av analyseprosessen er presentert i figur 2.

Da datamaterialet var kodet og sortert begynte fase 3 i Braun og Clarkes (2006) tematiske analyse. I denne fasen prøvde jeg å kombinere flere koder på tvers av datamaterielt for å utarbeide og identifisere overordnede temaer (Braun & Clarke, 2006, s. 89). Gjennom prosessen brukte jeg både tankekart og tabeller for å skape mening og en oversikt over de ulike kodene. Dette gjorde det enklere å analysere og kombinere kodene og danne temaer hvor de ulike kodene kunne plasseres. Enkelte temaer som inkludering ble ikke lenger et eget tema, da det var lite fokus på dette gjennom intervjuene. Etter denne fasen ble temaene: a) *Organisering*, b) *foreldresamarbeid*, c) *spesialpedagogisk hjelp*, d) *tiltak og restriksjoner*, e) *kvalitet i barnehagen*.

I neste fase i den tematiske analysen til Braun og Clarke (2006) finnes det to nivåer. Det første nivået gikk ut på å sjekke om datautdragene under hvert tema hadde et sammenhengende mønster (Braun & Clarke, 2006, s. 91). Dette førte til at jeg leste gjennom alle utdragene jeg hadde samlet sammen under de forskjellige temaene og sjekket om de

fortsatt passet inn. Flere av temaene kunne kombineres for å skape et større overordene tema.

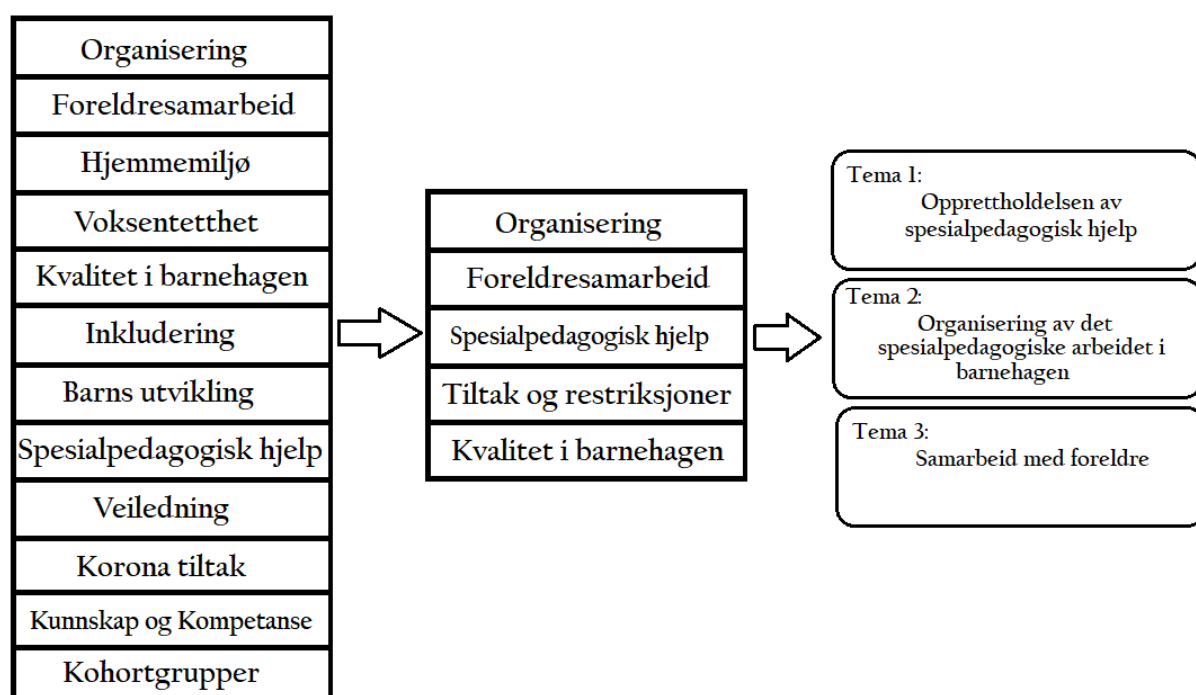
a) *Organisering* og d) *tiltak og restriksjoner* ble utviklet til et nytt tema da elementene fra datamaterialet skapte et mønster som kunne ses i begge kategoriene. Det nye temaet ble derfor a) *organisering i barnehagen*. Videre var c) *spesialpedagogisk hjelp* et så omfattende tema, at det kunne stå for seg selv. Temaet e) *kvalitet i barnehagen* ble ikke lenger et eget tema, da kvalitetsbegrepet var gjennomgående i alle kategoriene. Hovedfokuset i masteroppgaven er på spesialpedagogene og ikke selve barnehagen, noe som gjør at *kvalitet i barnehagen* blir et litt bredt tema. Datamaterialet passet også bedre sammen med denne løsningen som igjen skapte et bedre mønster i datautdragene. Det siste temaet b) *foreldresamarbeid* har en rekke datautdrag og et tydelig mønster som gjør at det fortsatt står alene og ikke blir endret på.

Nivå 2 i fase 4 gikk ut på å finne ut om de tre temaene a) *organisering i barnehagen*, b) *foreldresamarbeid* og c) *spesialpedagogisk hjelp* gjenspeiler datamaterialets helhet og om det er en god representasjon av datamaterialets essens (Braun & Clarke, 2006, s.91). Dette ble gjort gjennom å lese datamaterialet flere ganger for å fastslå om temaene stemmer i forhold til dataene som var innhentet. Braun og Clarke (2006, s.91) forklarte at omkoding av data var å forvente da koding er en pågående organisk prosess. Derfor var det viktig å lete etter eventuelle momenter i datasettet som var glemte ut tidligere i kodingsprosessen.

Temaene a) *organisering i barnehagen*, b) *foreldresamarbeid* og c) *spesialpedagogisk hjelp* samsvarte med essensen i datamaterialet, noe som startet fase 5 i den tematiske analysen. Fase 5 gikk ut på å definere hva hvert av temaene skulle inneholde og identifisere essensen av dem (Braun & Clarke, 2006, s.92). Ifølge Braun og Clarke (2006, s.92) var det viktig å ikke prøve å få et tema til å gjøre for mye eller være for stort og komplekst. Eventuelle undertemaer og viktige aspekter ved de forskjellige temaene ble derfor identifisert og sortert. For eksempel i temaet a) *organisering i barnehagen* er tiltak og restriksjoner, veiledning og voksentetthet viktige undertemaer og selve essensen i temaet. Videre poengterte Braun og Clarke (2006, s.93) relevansen for gode tema titler som både fanger leserens oppmerksomhet og beskriver hva teksten skal handle om. Temaet a) *organisering i barnehagen* ble endret til «*organisering av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen*», da dette bedre forklarer essensen i temaet. Fokuset er på organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen og ikke bare organiseringen i barnehagen alene. Rekkefølgen på temaene ble også endret for en bedre flyt i studien og sammenhengen i datautdragene. De endelige temaene og rekkefølgen av funnene

ble: a) *Opprettholdelsen av spesialpedagogisk hjelp*, b) *organisering av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen* og c) *samarbeid med foreldre*.

Den siste og sjette fasen omhandler produseringen av en rapport og begynte da temaene var gjennomgått (Braun & Clarke, 2006, s.93). Utgangspunktet i presentasjon av funnene var utsagn fra informantene som var blitt plassert innenfor de tre temaene. Valget av hvilke utsagn som ble brukt var basert på i hvor stor grad de fikk frem essensen av temaene (Braun & Clarke, 2006, s.93). Det var også viktig at utsagnene speilet informantenes opplevelser av fenomenene. Funnene ble diskutert i lys av forskningsspørsmålene som besvarer problemstillingen: «*Hvordan opplevde spesialpedagoger innvirkningen av koronapandemien på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?*»

Figur 2: Fra koder til tema

3.6 Reliabilitet og validitet

I kvalitative undersøkelser blir troverdighet ofte knyttet til reliabilitet og validitet (Larsen, 2017, s. 95). Reliabilitet kan forklares som troverdighet, i den forstand at en annen forsker hadde kommet frem til samme resultat ved bruk av samme fremgangs måter (Thagaard, 2009). Videre kan reliabiliteten styrkes hvis forskeren er åpen og transparent ved redegjøringen av forskningsprosessen. Det er derfor vært fokus på å synliggjøre hvilke valg jeg har tatt og hvorfor. I den tematiske analysen er prosessen fra koder til temaer tydeliggjort ved bruk av beskrivelser og en visuell fremstilling (se figur 2), for å bidra til en økt troverdighet. Thagaard (2009) poengterer at validiteten styrkes, hvis forskeren gjennomgår analyseprosessen på en kritisk måte. Den tematiske analysen er blitt gjennomgått flere ganger, der det ble foretatt endringer i temaer for å styrke og få frem essensen av empirien.

Kvale og Brinkmann (2015, s.276) fremhever intervjuerens reliabilitet, der ledene spørsmål blir fremhevet som en svakhet, da det skaper begrensede svar muligheter. I utarbeidingen av intervjuguiden var målet derfor å lage åpne spørsmål, der informantenes egne opplevelser og erfaringer var i fokus (se vedlegg 2). Enkelte oppfølgingsspørsmål kan ha vært ledene, da målet var å bekrefte informantenes utsagn. I en slik sammenheng kan ledene spørsmål opptre som en styrke, da informantenes pålitelighet sjekkes samtidig som det kontrolleres at utsagnene er oppfattet korrekt (Kvale & Brinkmann, 2015). Ifølge Larsen (2017, s. 94) er det viktig å foreta korreksjoner underveis i samtalen for å sikre høy reliabilitet og dermed validitet.

Larsen (2017, s.95) forklarer at forskerens subjektive mening og skjønn ikke burde prege de empiriske funnene som presenteres, da dette svekker troverdigheten og reliabiliteten til studien. Likevel forklarer Lindseth og Norberg (2004, s.147) at det ikke er mulig å studere fenomener, uten å ta i bruk ens forforståelse for å skape mening. Jeg har vært bevisst på min forforståelse gjennom prosessen, der tolkninger og slutninger baserer seg på informantenes utsagn i lys av tidligere teori og forskning. Videre er dataene blitt behandlet og sortert med nøyaktighet blant annet ved å gjennomgå transkripsjonen flere ganger og ved å kontrollere at koder og temaer overstemmes med informantenes utsagn og opplevelse av fenomenet. Informantene fikk også tilbud om å gjennomgå transkripsjonene, noe de ikke benytte seg av. En slik korrigerende av informantenes utsagn, kunne muligens ført til en høyere reliabilitet og validitet i studien, da det skaper mulighet for å sikre at svarene var oppfattet riktig (Larsen, 2017). Likevel kan det tenkes at en svakhet ved en slik korrektur fører til at informantene trekker tilbake enkelte funn, som kan oppfattes som uheldig.

3.7 Ethiske overveielser

Forskningsarbeid er gjennomført og organisert på en forsvarlig måte hvor forskningsetikk er blitt et verktøy for å sikre dette (NESH, 2021, s. 7). Retningslinjene for forskningen har fem deler: Forskerfelleskapet, hensyn til personer, grupper og institusjoner, oppdragsgivere, finansører og samarbeidspartnere, og forskningsformidling (NESH, 2021, s. 9). I kvalitativ forskning er et særlig hensyn til informantene nødvendig. Brinkmann (2020, s.597) fremhever fire etiske tommelfingerregler i kvalitativ forskning, som er brukt som en huskeliste over de etiske dimensjoner gjennom prosjektet. De etiske dimensjonene er informert samtykke, fortrolighet, konsekvenser og forskerrollen. For å forsikre et informert samtykke fikk informantene utdelt et informasjonsskriv der studiens formål, metode og rettigheter ble beskrevet (se vedlegg 1). Samtykket ble innhentet etter informantene gjennomgikk informasjonsskrivet og fikk svar på eventuelle spørsmål om prosjektet. Informantene er også informert om at det er lov og trekke seg til enhver tid i prosessen. Anonymiteten til informantene ivaretatt og respektert gjennom hele prosessen. Dette ble først og fremst gjort ved å kode alle personopplysninger gjennom bearbeidingsprosessen av dataene. Ved transkriberingen av lydopptakene ble gjenkjennelige opplysninger som navn og arbeidsplass anonymisert. Dette ble gjort gjennom koder, eksempelvis «informant 1» og «I1». Alle personopplysninger vil også slettes ved prosjektslutt. Dette innebærer eposter, lydopptak og transkriberingen. Anonymiteten er betydelig da det ikke skal ha noen konsekvenser å delta i forskningsprosjektet.

Ved gjennomføringen av de digitale intervjuene var det også betydelig å følge etiske retningslinjer. Det var fokus på å opprettholde anonymiteten til informantene, ved å holde intervjuene i en privat setting. Dette var med bakgrunn i bruk av diktafon, som førte til at hodetelefoner og lignende ikke kunne brukes. Universitetet i Agder (2018) sine retningslinjer for digitale intervjuer som en konsekvens av korona pandemien, ble også fulgt gjennom prosessen. Det var et stort fokus på å ha empati og respekt ovenfor intervjupersonen (Dalland, 2020, s. 65). Brinkmann (2020, s.599) påpeker at forskerrollen innebærer at man har ansvar for å kjenne til egne verdimeslige fordommer og holdninger og hvordan disse kan være med på å påvirke spørsmål og tolkninger (Brinkmann, 2020, s. 599). Det er blitt gjort flere etiske refleksjoner rundt forskerrollen og hvilke holdninger jeg som forsker har i møte med informantene, samt ved behandlingen av dataene i ettertid av intervjuene. Tidligere nevnt er tolkninger og slutninger basert på informantenes utsagn. Videre er det prøvd å skape et tydelig skille mellom egne tolkninger og informantenes tolkninger, samt begrunnet

tolkningene ved hjelp av det teoretiske rammeverket for studien (Fangen, 2015). Dette har blitt vektlagt da informantenes egne opplevelser og utsagn ikke skal endres eller overtolkes.

Gjennom samarbeid med norsk senter for forskningsdata (NSD), har prosjektet blitt godkjent (se vedlegg 3). NSD har vurdert at behandlingen av personopplysninger i prosjektet samsvarer med personvernlovgivningen.

4.0 Funn

Etter gjennomførelsen av den tematiske analysen ble funnene delt inn i tre temaer. Første temaet omhandler innvirkningen av koronapandemien på opprettholdelsen av vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Det andre temaet handler om innvirkningen på organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen. Det siste temaet tar for seg innvirkningen på foreldresamarbeidet. Temaene fremhever ulike konsekvenser for spesialpedagogenes arbeid i barnehagen, som har oppstått som et resultat av pandemien. Videre bidrar temaene for å besvare studiens problemstilling. Funnene tar for seg spesialpedagogenes individuelle opplevelser og erfaringer, som blir presentert gjennom sitater og utsagn fra intervjuene. For å skille de ulike informantene har de blitt tildelt et tall fra 1-5 når sitater og utsagn blir gjengitt.

4.1 Opprettholdelse av vedtak om spesialpedagogisk hjelp

Funnene viser til utfordringer ved opprettholdelse av vedtak når barnehagen var nedstengt. Informantene peker på ulike vurderingskriterier for opprettholdes av den spesialpedagogiske hjelpen. Da barnehagen gjenåpnet for vanlig drift fikk barn med vedtak opprettholdt dette, men organiseringen av hjelpen var utfordrende. Informantene har også ulike oppfatning om nedstengingen har påvirket barnets utvikling og læring.

4.1.1 Spesialpedagogisk hjelp i nedstengingen

Informantene hadde en felles enighet om at det var utfordringer ved å opprettholde vedtak om spesialpedagogisk hjelp da barnehagen stengte ned fra 12. mars 2020. Flere av informantene forklarte at overgangen var brå og overraskende. En informant forklarte det slik:

«Den overgangen gikk jo veldig brått. Fra at alt fungerte helt som vanlig, til at det ble helt nedstengt. Og da var det bare enkelte sårbare barn som fikk lov til å komme i barnehagen, pluss de med foreldre i samfunnskritiske jobber» (I2).

Overgangen til en nedstengt barnehage førte til mye usikkerhet og uforutsigbarhet blant informantene og hvordan deres arbeid skulle gjennomføres. En av informantene hadde påbegynt et arbeid med en individuell opplæringsplan (IOP), i tiden før barnehagen stengte ned. Etter nedstengingen syntes informanten at det var utfordrende og videre arbeidet med planen. Når det gjelder opprettholdelsen av timene på barn med vedtak hadde tre av fem informanter et barn i barnehagen da det var nedstengt. Den ene informanten presiserte at det ene barnet hun hadde timer på også hadde foreldre i en samfunnskritisk jobb, noe som gjorde det enklere å opprettholde tilbudet for dette barnet:

«Jeg hadde et barn som jeg fulgte opp, som hadde foreldre i en samfunnskritisk jobb og som også hadde spesialpedagogisk oppfølging, eller som hadde timer på seg, så h*n kom i barnehagen. Så da var jeg ikke mange timer i uka på barn» (I3).

Ifølge alle informantene var det mye tid til kontorarbeid når barnehagen stengte ned i mars. På grunn av restriksjoner og tiltak fra regjeringen ble hjemmekontor en del av det daglige arbeidet. Informantene var enige om at det ble bedre tid til å forberede seg ved og for eksempel klippe og laminere kort til fremtidig arbeid med barna, mens timer med spesialpedagogisk hjelp sammen med barna stagnerte.

To av informantene gjennomførte ikke timene med spesialpedagogisk hjelp i perioden hvor det var nedstengt. Den ene informanten uttrykte at hun ikke visste hvor lenge barnehagen skulle være stengt: *«jeg hadde ikke kontakt med barna i den perioden barnehagen var stengt ned. Vi visste jo ikke hvor lenge det skulle vare, eller noe ting ikke sant» (I1).* Den andre informanten forklarte at i deres situasjon var det ikke nødvendig:

«... hvis de hadde sårbare barn så var det noen spesialpedagoger som jobbet med dem, men ikke i situasjonen til «mine» barn, så var ikke det aktuelt. I noen tilfeller var det aktuelt, hvis de jobbet med barn som hadde behov for den kompetansen som ikke de kunne få fra noen andre» (I2).

Informanten forklarte at opprettholdelsen av vedtaket baserte seg på i hvor stor grad barnet var sårbart og hadde behov for spesialpedagogisk kompetanse i tiden barnehagen var stengt. Videre hadde en annen informant oppretthold vedtaket til et barn med bakgrunn i en god utvikling hos barnet. Informanten ønsket å støtte opp under denne utviklingen og så hensikten ved dette spesielt med bakgrunn i at barnet skulle begynne på skolen til høsten:

«Jeg var på jobb hele tiden i den perioden med ett barn for eksempel. Som en da fant ut var greit. Det var ikke det at h*n hadde noen utrolige vansker, men h*n hadde sånn fin utvikling så det var fint om h*n kunne ha de timene.» (I4)

Informanten poengterte at barnet ikke var spesielt sårbart med tanke på utfordringer og vansker, men ønsket ikke at tid borte fra barnehagen og timene med spesialpedagogisk hjelp skulle stagnere utviklingen. En annen informant hadde et barn med en diagnose som hadde behov for denne kompetansen og oppfølgingen:

«Da hadde jeg et barn som var i barnehagen. Det var flere barn, men det barnet var her på grunn av en diagnose. Den gangen jobbet jeg kun i en barnehage, på en avdeling som fikk innvilget det når det var helt stengt. Jeg hadde både telefoner og

mail til de som ikke kom i barnehagen. Og noen av barna fikk også tilbud om å komme, men de takket nei.» (I5).

Informanten hadde tatt kontakt med flere foreldre av barn med vedtak, men foreldrene takket nei. Dette gjorde det utfordrende å opprettholde vedtaket for resten av barna til informanten.

En av informantene fortalte at flere spesialpedagoger i kommunen ble satt inn i en personalbank for å være klar til andre type jobber: *I slutten av femukers perioden så ble vi satt i en personell bank, sånn at vi var klar til å gå inn i andre type jobber, - men da åpnet det opp igjen kort tid etter så det ble ikke aktuelt (I2).* Informanten uttrykte at hvis barnehagen var stengt for vanlig drift i en lengre periode, ville hun gått inn i andre typer arbeid der det var nødvendig.

4.1.2 Fordeling av timer og utvikling til barnet

Da barnehagen gjenåpnet 20. april 2020 ble det enklere å opprettholde vedtak om spesialpedagogisk hjelp ifølge informantene. Ved spørsmål om hvordan tiltak og restriksjoner påvirket den spesialpedagogiske hjelpen i barnehagen ble flere punkter tatt opp av informantene. Det var enighet blant informantene at kohort løsningen i barnehagen hadde en innvirkning på den spesialpedagogiske hjelpen. Ifølge flertallet av informantene ble det forklart at de ikke hadde mulighet til å dra ut i forskjellige barnehager på samme dag, da dette kunne bidra til smittespredning. Fire av fem informanter poengterte at barn som hadde vedtak om spesialpedagogisk hjelp dermed fikk alle timene til hjelpen på samme dag. En av informantene uttrykte løsningen slik:

«Det er jo klart at det er ikke den ideelle måten, men det funket jo på et vis, men det som gjør at jeg sier at det ikke funket så bra er at du var kanskje åtte timer på et barn på en dag. Så da var det bra for barnet den dagen, men arbeidsmessig var ikke den måten å jobbe på så bra, men du var jo sammen med barna og du hadde jo den kontinuiteten likevel.» (I4).

Den midlertidige løsningen ble forklart av flertallet av informantene som utfordrende og u hensiktsmessig med tanke på barnets utvikling og den spesialpedagogiske oppfølgingen. En av informantene presiserte følgende:

«Jeg opplevde det som at jeg kom tett på. Så det var for så vidt fint. Men jeg syntes ikke den spesialpedagogiske oppfølgingen ble bra nok. Jeg ble mer en ekstra ressurs på avdelingen. Mer en kanskje utøving av kompetansen, som en ønsker å utøve ...» (I3).

Informanten forklarer at løsningen førte til at hun kom tettere på barna, men at den spesialpedagogiske oppfølgingen ikke ble tilstrekkelig. Videre forklarer informanten en flat struktur som en konsekvens av å ha alle timene til barnet med spesielle behov på en dag. Informanten forklarte at hun ikke kunne øve på lyder og ord hele barnehagedagen, noe som førte til at hun heller ble en ekstra ressurs i kohorten. En annen informant fremhevet samme problematikk:

«Det vi kanskje ikke syntes var så positivt for personalet var at en gikk ut av de vanlige rollene som pedagog, fagarbeider og assistent, fordi det var ikke tid til å ta den ubundne tiden osv., som de har vanligvis. Vi kunne ikke sjonglere med voksne, det var de samme voksne også hadde du den begrenset åpningstiden» (I1).

En annen informant forklarer at dette har vært den største utfordringen i deres arbeid under korona pandemien:

«Det som var den største utfordringen var nok, egentlig for de fleste, å skulle gi alt av timer på en gang. Barna trenger som regel flere bolker, de trenger ikke å ha en voksen etter seg hele dagen, men kanskje en som kommer inn og jobber to timer og går igjen. Så det var jo kanskje den største utfordringen da.» (I2).

Informantene var enige om at barn med spesielle behov trenger flere bolker med oppfølging i løpet av en uke. Likevel uttrykte enkelte informanter at tiltakene i barnehagen har medført lite problematikk for utviklingen til barna. En av informantene mente at korona pandemiens innvirkning på utviklingen til deres barn var minimal, men presiserte at den ville økt dersom tiltakene ville hatt en lengre varighet. Informanten uttrykte følgende:

«Nå er det fem uker vi snakker om, og en periode med en dag. Så lengden har jo noe å si her, det må en jo si. Jeg ser jo klart her at hadde dette holdt på så hadde en fått lite igjen, da hadde jo barna tapt» (I4).

En av informantene merket forskjell på barna da hun kom tilbake igjen etter nedstengingen av barnehagen: *«Det er jo det der når du har vært lenge vekke fra de barna du har jobbet med, så tenker jeg oi sann, jaja de var jo kommet litt lenger før pandemien» (I1).* Videre trakk flere informanter fram den individuelle forskjellen som en variabel for om koronapandemien har hatt en negativ innvirkning på barnets utvikling.

Her tror jeg det er veldig individuelle forskjeller. Både i forhold til hvor lenge de er hjemme, hvordan det er i hjemmemiljøet og stimuleringen der og hvem som har fulgt de opp i barnehagen når ikke spesialpedagogen var til stede. Jeg kunne legge opp til

forskjellige ting, men uansett i min jobb, så er det jeg gjør bare en liten dråpe i forhold til hva en hel personalgruppe gjør for det barnet. (I3).

Informanten forklarer at personalgruppen tilbringer mye tid med barnet og at den spesialpedagogiske hjelpen som gjennomføres, kun er en liten del av jobben.

4.2 Organisering av spesialpedagogisk arbeid i barnehagen

Temaet omhandler barnehagens organisering og hvilken effekt den hadde på informantenes arbeid. I funnene fremkommer det at informantene har måtte innrede seg av barnehagens restriksjoner og tiltak som en innvirkning av koronapandemien. Informantene peker på kohortinndeling av barnegruppen, voksentetthet og relasjoner som har blitt en konsekvens av pandemien. Videre er møtevirksomheten og veiledning av personalet aspekter som informantene hevder har fått en innvirkning på deres arbeid i barnehagen.

4.2.1 Kohortinndeling, voksentetthet og relasjoner

Da barnehagen åpnet opp igjen for alle barn ble det innført tiltak for organiseringen av den daglige driften i barnehagen. Informantene måtte tilrettelegge sitt arbeid i samsvar med tiltakene da de skulle gjennomføre sitt arbeid i barnehagen. Kohort inndelingene av avdelinger og baser var et av tiltakene som la føringer på deres arbeid. Det er en felles enighet blant informantene om at kohortinndelingene var positivt for barn med spesielle behov da barnet hadde færre barn og forholde seg til. En av informantene fremhevet opplevelsen av kohorter i sitt arbeid slik:

«Altså når barnehagen åpent igjen så var det mye av disse kohortene og inndelingen. Min erfaring på de barna jeg hadde var at dette var positivt. Det var kortere barnehagedag, det var mer grupper, det var inndelinger ... alt var på en måte roligere. Så det var egentlig positivt faktisk. Og de fikk jo den hjelpen de skulle ha ikke sant.» (I4).

Informanten forklarer at inndelingen var hensiktsmessig i forhold til de barna hun arbeidet med og at barna fikk den hjelpen de skulle ha. Det ble trukket frem av en informant at kohortløsningen muligens kunne støtte barn med spesielle behov, ettersom flere har vært borte fra barnehagen over lengre tid. Informanten presiserte: «*Det var de samme barna som var i kohorten og de samme voksne og sånn så det var kanskje lettere å få dem inn på riktig vei igjen, etter å ha vært vekke så lenge*» (I1). Flertallet av informantene poengterte at barnehagedagen var både kortere og roligere noe som gjorde det enklere å følge opp barna. Ifølge informantene førte den korte åpningstiden til at alle voksne var på jobb samtidig. Det

var en enighet blant informantene om at kohortinndelingen og en kortere barnehagedag førte til en større voksentetthet, noe som ble presisert til å være hensiktsmessig for barn med spesielle behov. Informant (I2) la frem:

«Det som jeg tenker er positivt er at det har vært mer voksne til stede i de periodene hvor det har vært strenge restriksjoner. Det tenker jeg er positivt. Voksentetthet. Det at barnehagen ble stengt tidligere og at alle voksne har vært der samtidig. Det er jo bra for de barna her. De får jo da mer og tettere oppfølging.» (I2).

Flere av informantene trakk frem at kohortene førte til en bedre relasjon mellom barn-barn og voksen-barn. Relasjonsbygging ble enklere ifølge informantene da barn og voksne ble fordelt i mindre grupper slik at det ble færre å forholde seg til. Flere informanter poengterte at det spesialpedagogiske opplegget ikke ble tilstrekkelig til tross for mye positiv tilbakemeldinger med kohortløsningen. Informanten hevdet følgende: *Barna ble veldig knyttet til hverandre, de visste hvem som var der og hvem de lekte med. Og så hadde de det forså vidt greit nok, men det spesialpedagogiske opplegget ble ikke så bra (I3).* Videre fremhevet en av informantene utfordringer rundt det å danne grupper med barn fra forskjellige avdelinger, som hadde god kjemi med barnet med spesielle behov:

«Savner litt det der at du kunne kanskje trekke sammen noen fra en annen avdeling som du visste at barnet lekte veldig bra med. Og at du kunne bruke den avdelingen mye mer, men det kunne vi ikke, fordi du skulle bare holde deg inni din kohort og din avdeling. Så selvfølgelig påvirker det samarbeidet med de andre også. Det var jo bare oss i den lille bobla.» (I5).

En av informantene uttrykte at det kunne være en sårbarhet blant barn med spesielle behov som skulle begynne på skolen høst 2020. Informanten pekte på manglende relasjoner med barn på andre avdelinger og mangel på førskoleopplegg i sammen med disse barna. Videre poengterte hun at det har vært vanskelig, men det har likevel blitt funnet noen løsninger for å bedre situasjonen. Informanten fremhevet utfordringen på følgende vis:

«Det med at de ikke kjenner de andre på de andre avdelingene, det er litt uvant og en bakdel med koronasituasjonen og det kan jo være mer sårbart når de skal begynne på skolen da, spesielt det siste året. Vanligvis så har de hatt mye mer førskoleopplegg sammen, og det har jo vært litt vanskeligere ...» (I3).

4.2.2 Møtevirksomhet og veiledning av personalet

Funnene i studien viser også til en endring i møtevirksomheten i barnehagen og veiledning av personalet. Ifølge informantene endret møtevirksomheten seg som en konsekvens av koronapandemien. En av informantene poengterte at det var mindre tid til møter på grunn av en begrenset åpningstid. Dette medførte at hovedfokuset ble på barna:

«Det var ikke så lenge åpent, tror det var 8 til 15 etter de åpnet opp igjen. Så tankegangen ble for det meste at «her må vi bare gjøre det beste vi kan for barna, også får vi bare vente med møter og alt dette her, til ting begynner å komme på plass igjen». (I1).

Informanten uttrykker at koronapandemien førte til mindre møter og at fokuset heller var på barna. Informant (I3) beskriver samme opplevelse, der hun vektlegger at møter var utfordrende å gjennomføre:

«De aller fleste prøvde å få til noe greit innen forbi de rammene de hadde. Men det er jo sårbart når det er sånn. Det er klart at det ikke er like lett å få samarbeid ellers fordi møter var vanskelig å få gjennomført og diverse sånne ting.» (I3)

En rekke informanter la frem at møtene som ble holdt var digitalt på grunn av restriksjoner og tiltak for å unngå smittespredning. En rekke informanter forklarte at digitale møter ikke får samme effekt som det gjør når møtene holdes fysisk. Videre forklarer informant (I2) at møtevirksomheten gikk som planlagt:

«... vi har jo hatt møter og alt sånn prøvde vi jo å få til å gå som normalt. Så da satt vi jo med avstand og alt sånn. Det var jo noen møter vi måtte ha over teams, men vi fikk jo til altså møtevirksomheten og alle de pålagte møtene hadde vi, som jeg husker i hvert fall. Jeg kan ikke huske at vi avlyste.» (I2)

Ifølge informanten ble ikke møter avlyst, og det ble gjort tiltak for å prøve å gjennomføre møter som normalt. Informanten peker på at det ble gjort tiltak som avstand og digitale møter, for å opprettholde møtevirksomheten. Kommunikasjon og samarbeid mellom barnehagen og spesialpedagogene ble lagt frem som viktig, særlig i forhold til veiledning av personalet ved behov. Etter et oppfølgingsspørsmål om veiledning av personalet forklarte en av informantene følgende:

«I ettertid tenker jeg kanskje at en kunne ha satt av mer tid til veiledning. Over nettet da. Veiledning av personalet, eller samarbeid. At jeg ikke var til stede, men at vi kunne hatt teams møter over nett og prates sammen litt mer.» (I3).

Flere informanter presiserer i intervjuene at det burde vært mer veiledning av personalet. Informant (I3) presiserer at veiledning og samarbeid med barnehagens personale kunne i større grad blitt gjennomført digitalt da muligheten for å møtes ble svekket. Videre poengterte informanten at veiledning var betydningsfullt da de sårbare barna kunne komme i barnehagen: *«Heldigvis kunne disse barna etter hvert komme i barnehagen, med det personalet de hadde og det er klart da hadde en jo muligheten å veilede personalet hvis det var nødvendig»*.

4.3 Samarbeid med foreldre

Ifølge informantene hadde koronapandemien en innvirkning på forskjellige områder rundt foreldresamarbeidet. Kommunikasjonen mellom spesialpedagog og foreldre var et av hovedfunnene. Videre presiserte flere av informantene at tiltak og restriksjoner også hadde innvirkning på møter og veiledning med foreldre. Flere informanter trakk også frem innvirkningen på hjemmemiljø og hjemme stimulering som en konsekvens av pandemien.

4.3.1 Kommunikasjon

Da informantene ble spurt om koronapandemiens innvirkning på foreldresamarbeidet svarte samtlige informanter at det var utfordrende å ha en god kommunikasjon med foreldrene. En rekke informanter poengterte at det var særlig vanskelig med et godt samarbeid og en god kommunikasjon da barnehagen var stengt. En av informantene forklarte følgende: *Så lenge vi ikke visste hvor lenge dette skulle vare, så ble det mer det at barnehagestyrer som hadde kontakt med foreldrene*. (I1). Informanten poengterte at det ble barnehagestyreren som opprettholdt kontakten med foreldrene gjennom å samtale over telefon. Det kom frem gjennom intervjuene at flertallet av informantene hadde kontakt med foreldrene over telefon da barnehagen var stengt ned. En av informantene fremhevet at kommunikasjonen var grei, men kunne ha vært bedre:

«Jeg syntes kontakten med foreldrene til mine barn, i den perioden, var helt grei. Men det er klart den kunne selvfølgelig vært bedre. En kan godt si «ja kanskje en kunne ha ringt to ganger i uka, vært litt mer på», men noen ganger så ser vi litt an situasjonen. Kanskje det er enkelte foreldre vi kan ringe til oftere, mens noen foreldre ikke har det behovet. Særlig når du vet at barnehagen også tar en telefon.» (I4).

Foreldrene ble ringt jevnlig, men det ble tatt en individuell vurdering for hvor mange ganger foreldrepar ble kontaktet i løpet av perioden. Ifølge informanten kan enkelte foreldre ha et

større behov for en hyppigere kontakt med spesialpedagog og barnehagen generelt. Ifølge informantene var det ønskelig å holde barnet aktivt og bidra til at utviklingen ikke stagnerte under nedstengingen. Flere av informantene leverte derfor opplegg hjem til barna. Informant (I3) illustrerte situasjonen hennes på følgende vis:

«Jeg tok kontakt med foreldre. Det ene foreldreparet var jeg ute hos og leverte noe opplegg jeg hadde laget til dem, som de kunne holde på med hjemme. Det barnet var ikke i barnehagen i det hele tatt i en periode der.» (I3).

Da barnehagen gjenåpnet ble kommunikasjonen med foreldrene fysisk. En av informantene poengterte kommunikasjonen som skjer ved henting og levering, men at dette oftest er mellom barnehageansatt og foreldre. Videre hevdet informanten at det var blitt mindre tid til uformelle samtaler med foreldrene: *«I flere barnehager så leverte de jo ut med porten, eller de leverte veldig fort inne i garderoben. Sånn at generelt sett så var det sikkert litt mindre tid til den der pratingen med porten ...» (I2).* Koronapandemien førte til at foreldrene oftest måtte levere barna ved «porten» og helst ikke inne i garderobene.

4.3.2 Møter, veiledning og hjemmemiljø

Da barnehagen var stengt ble møter og veiledning med foreldrene endret som en konsekvens av koronapandemien. Flertallet av informantene hadde hjemmekontor og kunne ikke møte foreldre fysisk i perioden med nedstengt barnehage. Fire av fem informanter fremhevet at foreldre ble spurt om veiledning over telefon, men at det ikke var mulig å treffes fysisk. Informant (I2) poengterte følgende: *«Det var hovedsakelig hjemmekontor, også fikk vi beskjed om at vi skulle ringe foreldrene en gang og spør om de trengte noe veiledning over telefon» (I2).* Informanten forklarte videre i intervjuet at foreldrene også ble spurt om det var andre ting de hadde behov for, men presiserte at det ikke var mulig å møtes: *Vi skulle ikke gå hjem til de og vi skulle ikke treffe de på noen plass, ute eller noe sånn i de fem ukene.» (I2).* Informant (I5) uttalte at veiledning ble gjennomført etter behovet for barnet. Hvis det var spesielle utfordringer var det ønskelig å veilede foreldrene slik at stimuleringen ikke stanset da barnehagen stengte ned. Informant (I5) sa følgende:

«Hvis det var å øve på å utale lyder, så er det viktig å jobbe tett med dette. Spesielt hvis barnet skal begynne på skolen og skal gjennom noen programmer og sånn. Da ga jeg foreldrene litt tips om hva de kunne gjøre hjemme. Så da hadde jeg en løpende dialog, enten på mail eller telefon. Mest på mail for min del» (I5).

En av informantene forklarte at da barnehagen var stengt, hadde hun ikke møter eller veiledning med foreldrene. I situasjonen til informant (I1) ble det styrer som tok over kontakten:

«Sendte kanskje en melding til et par stykker. Det var egentlig den eneste kontakten jeg hadde. Ellers så var det styrer da, som sa at hun kunne ha kontakt med foreldrene. De hadde jo sånn jevnlig kontakt og de ringte hjem jevnlig for å høre hvordan det gikk. Så det var jo på den måten det egentlig foregikk i den perioden, når det var nedstengt.» (I1).

Informantene opplevde at samarbeidet med foreldrene var vanskeligere i tidene med strenge restriksjoner og tiltak. Informant 3 sa følgende: *Jeg syntes foreldresamarbeidet var litt vanskeligere. Vi møttes jo ikke på den måten vi har pleid å møtes (I3).* Det var enighet blant informantene at samarbeidet ble vanskeligere da det ikke var mulighet for å møtes fysisk.

Enkelte informanter poengterte koronapandemiens innvirkning på hjemmemiljø og stimulering. Under halvparten av informantene trakk frem koronapandemiens innvirkning på hjemme stimuleringen og hjemmemiljøet. Informant (I3) poengterte følgende:

«Det er litt forskjell i opplevelsen av hjemme stimuleringen. Så de barna du er trygge på har en god hjemme stimulering, trengte en ikke å være så bekymret, mens noen andre tenker du at du må gjøre litt mer for. Men en kjenner jo til familiene etter hvert, heldigvis. Så sånn sett er det greit at det var på den tiden av året, så uansett om det hadde vært et nytt barn den høsten så hadde jeg litt kjennskap til dem, siden dette var fra mars» (I3).

Informanten poengterer at koronapandemiens start hadde en innvirkning på hvor trygg hun var på barnas foreldre. Barnet har allerede vært i barnehagen i minst et halvt år, noe som gjør det enklere for informanten ved å vurdere foreldrenes hjemme stimulering. En annen informant poengterer hjemmemiljøet og at pandemien har kunnet innvirket dette. Informant (I4) forklarer følgende:

«Foreldrene er kanskje hjemme og har hjemmekontor, de er kanskje litt stressa ikke sant. Og det er smitte her og karantene her og det er klart sånn sett kan du tenke at familie situasjonen kanskje kan bli litt stressa, for den enkelte familie. Og det påvirker igjen barnet. Det er jo kanskje også, det er jo en side av det.» (I4)

Videre påpekte informanten at dersom hjemmemiljøet og stimuleringen ikke er hensiktsmessig, ble det satt inn tiltak for å ha barnet i barnehagen: *«I barnehagen har vi jo kunne tatt inn: «Oi vi vet at h*n... (barnet sin mamma), der sliter mamma veldig psykisk, h*n kan komme i barnehagen tre-fire timer hver dag når vi har nedstengt.» (I4).* Informanten forklarer at selv om barnehagen var stengt ned for vanlig drift, vil hjemmemiljøet kunne virke inn på om barnet skal få komme i barnehagen.

5.0 Diskusjon

Etter analyseprosessen ble tre temaer dannet, som vil diskuteres i drøftingen. Diskusjonen vil deles opp etter forskningsspørsmålene som bidrar til å besvare studiens problemstilling:

«Hvordan opplever spesialpedagoger innvirkningen av koronapandemien på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?».

Hovedfunnene peker på at spesialpedagogene ikke har kunne opprettholdt vedtak om spesialpedagogisk hjelp for alle barn under nedstengingen av barnehagen. Individuelle vurderinger er blitt gjort av informantene, i samarbeid med barnehagen, for å bestemme hvem som får opprettholdt vedtaket. Videre har fordeling av timer vært en av de største utfordringene til informantene, ettersom den spesialpedagogiske hjelpen måtte gjennomføres på en dag. Kohort inndelingen i barnehagene har for det meste vært en hensiktsmessig konsekvens av koronapandemien ifølge spesialpedagogene i denne studien. Voksnetthet og relasjoner blir fremlagt som viktige momenter ved kohortinndelingen. Tiltros for at kohortinndelingen bidro til mye positivt, tyder funnene på at det også bidro til en flat struktur i barnehagen. Møtevirksomheten i barnehagen endret seg ved at møter ble holdt digitalt eller prioritert bort. Flertallet av informantene poengterte også manglende veiledning av personalet som en konsekvens av pandemien. Et annet funn som kom frem, var påvirkningen på foreldresamarbeidet. Det ble utfordrende å opprettholde god kontakt med foreldre da barnehagen stengte ned. Informantene pekte på hjemme stimulering og hjemmemiljø som viktig for barn med spesielle behov i pandemien. Det kommer også frem at veiledning av foreldrene var varierende, men at 4 av 5 av informanter tilbudte dette under nedstengingen.

5.1 Hvordan opplever spesialpedagoger koronapandemiens innvirkning på opprettholdelse av vedtak om spesialpedagogisk hjelp?

Funnene indikerer at informantene opplever opprettholdelse av vedtak om spesialpedagogisk hjelp som utfordrende, særlig da barnehagen var stengt ned. Restriksjoner og tiltak har ifølge informantene påvirket det spesialpedagogiske arbeidet der mangel på spesialpedagogisk hjelp, individuelle vurderinger av barna og en uhensiktsmessig fordeling av timene blir fremhevet.

For det første forklarer en rekke informanter at de ikke kunne ha alle barn med vedtak i barnehagen på grunn av nedstengingen, da barn med foreldre i samfunnskritiske jobber først ble prioritert (Os et.al, 2021, s.29). To av fem informanter gjennomførte ikke spesialpedagogisk hjelp, under nedstengingen. Dette samsvarer med statistikken der det fremkommer at flere barn helt eller delvis har mistet den spesialpedagogiske støtten, barnet

hadde vedtak om (Utdanningsdirektoratet, 2020). Det er rimelig å anta at mangel på den spesialpedagogiske støtten ikke er hensiktsmessig, da mangel på tidlig støtte kan påvirke sosiale relasjoner, utvikling og læringen til barn med vansker (Gunnestad, 2022). Likevel mente enkelte informanter at nedstengingen og manglende spesialpedagogisk hjelp, trolig ikke vil ha en negativ effekt på barna. Ferier ble brukt som eksempel på at tid borte fra spesialpedagogisk hjelp forekommer, og at dette trolig ikke er problematisk, siden barnehagen kun var stengt i fem uker. På en annen side forklarte en rekke informanter at enkelte barn *kan* ha en negativ konsekvens av manglene oppfølging, men at dette er individuelt. Det ble poengtert at barnets forutsetninger og utfordringer vil bestemme om utviklingen stagnerer eller ikke. Dette kan ses i lys med Hausstätter (2021, s.50) som presiserer at barnets biologiske potensial, familien og nærmiljøets potensial samt barnehagens potensial, vil innvirke på barnets behov for hjelp og vil være en forutsetning for den hjelpen barnet får. Flere informanter påpekte betydningen av et godt hjemmemiljø og stimulering, samt at dette er en forutsetning for barnets innvirkning av nedstengingen. Siden flere barn med vedtak ikke fikk opprettholdt dette, vil det i lys av Hausstätter (2021, s.50) være avgjørende for barnets utvikling at nærmiljøet og hjemmemiljøet er ressurssterkt. Resultater fra tidligere forskning indikerer at barn med spesielle behov har hatt en stagnering i sin utvikling ettersom det var manglende støtteapparater da koronapandemien startet (Paulauskaite et, al., 2021). Dette tydeliggjør betydningen av spesialpedagogisk oppfølging, samt barnehagens betydning for barn med særskilte behov, særlig i slike unntakstilstander.

For det andre indikerer funnene i studien at informantene har opprettholdt spesialpedagogisk hjelp med bakgrunn i den individuelle barns utfordringer og utvikling. Informantene viser til bruk av kompetanse og skjønn, for vurderingen av opprettholdelsen av vedtaket. På den ene siden kan det være hensiktsmessig at barn som har *større* utfordringer blir prioritert, da flere informanter peker på et særlig behov for ekstra støtte. Likevel er det rimelig å anta at en slik prioritering kan oppleves som urettferdig ovenfor foreldre av barn med vedtak, som ikke har «like store utfordringer». Åmot og Ytterhus (2019, 159) presiserer at det ikke er entydige kriterier for om barnet har tilstrekkelig gode samspillsferdigheter eller utvikling. De presiserer derfor at det burde foretas vurderinger som delvis legger til grunn for den pedagogiske praksisen. Dette kan ses i sammenheng med den vurderingen flere informanter måtte foreta ved valget av hvilke vedtak som var mest nødvendig å opprettholde. Rønhovde (2004, s.36) poengterer at likeverdig ikke nødvendigvis betyr likt, noe som tilsier at det er rettferdig og behandle mennesker forskjellig, med bakgrunn i den individuelle behov for hjelp og støtte.

Det vil kunne argumenteres for at informantenes vurderinger for behovet av opprettholdelsen av vedtaket for enkelte barn med større utfordringer, var det nærmeste et «likeverdig» tilbud en kunne komme som et resultat av unntakstilstandene. Likevel er det ikke nødvendigvis en rettferdig løsning da flere barn med behov for spesialpedagogisk hjelp, mistet disse timene i nedstengingen. Det kan også stilles spørsmålsteget til om en slik vurdering nødvendigvis betyr at det ene barnet *har* et større behov, da dette kan være utfordrende å vurdere. En av informantene forklarer en motsetning til flertallet, da opprettholdelsen av vedtaket baserte seg på en god utvikling til barnet. Det ble også påpekt av informanten at manglende oppfølging i fem uker på barn med store utfordringer, nødvendigvis ikke gjør en stor forskjell hvis utviklingen allerede er stillestående. Informanten presiserte videre at det selvfølgelig er betydelig med spesialpedagogisk hjelp for disse barna, men at det muligens er av større betydning å støtte opp om en god utvikling, slik at den ikke stagnerer i nedstengingen av barnehagen. Det syntes problematisk at spesialpedagogene i samarbeid med barnehagen selv vurderer dette, da det viser at informantene har ulike kriterier.

Til tross for ulike vurderinger påpekte en av informantene at foreldrene som «ropte høyest og først», fikk opprettholdt vedtaket til barnet. Informanten forklarte at en slik løsning ikke er ideell og kan bli oppfattet som urettferdig ovenfor andre foreldre. Tidligere forskning indikerer at foreldre med tid, kunnskap, ferdigheter og motivasjon er en viktig støttespiller og ressurs for barnets utvikling og læring (Karoley et al., 2005 sitert i: Hausstätter, 2021, s.51). Det vil derfor tenkes at foreldrene som får ekstra støtte under nedstengingen av barnehagen, er foreldre som allerede er gode støttespillere. Utfordringen her kan være at foreldre som ikke er en like god ressurs for barnet, ikke får den hjelpen som behøves, som da kan bygge opp under barnets behov for hjelp (Karoley et al., 2005 sitert i: Hausstätter, 2021, s.51). En slik «førstemann til mølla» strategi kan forstås som problematisk, da barn fra familier som trenger ekstra støtte gjerne taper ved en slik løsning.

For det tredje påpeker informantene i studien en endring i gjennomføringen av spesialpedagogisk hjelp, etter gjenåpningen av barnehagene. Informantene forklarer at restriksjoner og tiltak førte til at alle timer barnet hadde i løpet av en uke, måtte gjennomføres på en og samme dag. Det var enighet blant informantene om at en slik løsning ikke var hensiktsmessig da barna ikke fikk spesialpedagogisk oppfølging flere ganger i uken. Det ble poengtert at å gjennomføre alle timene på en dag, førte til at mye tid gikk til daglige aktiviteter som ikke inneholdt den spesialpedagogiske hjelpen. På den andre siden ble det poengtert at en slik gjennomføring av den spesialpedagogiske hjelpen, førte til en større

nærhet med barna. Ifølge flertallet av informantene ga dette muligheten til å se barnet i flere situasjoner i løpet av dagen. Dette kan være hensiktsmessig for barnets utvikling, dersom løsningen skapte tettere relasjoner med barna (Drugli & Onsjøen, 2021, s.104). Informantene hevdet likevel at en slik ordning på spesialpedagogisk hjelp skapte et ytterligere behov for barnehagepersonalets kompetanse og kunnskap som omhandler hvordan personalet best kan støtte barn med vedtak resten av uken. Dette samsvarer med Åmot & Ytterhus (2019, s.602) som påpeker at betydning for spesialpedagogisk hjelp for inkluderingen og deltagelse i lek for barn med vedtak, er essensielt. Da spesialpedagogen kun gjennomfører spesialpedagogisk hjelp en dag i uken, kan det tenkes at dette øke behovet for ytterligere kompetanse og kunnskap blant personalet.

5.2 Hvordan opplever spesialpedagoger konsekvensen for organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?

Funnene viser til at organiseringen har vært både utfordrende og givende i unntakstilstandene som koronapandemien skapte i barnehagen. Organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet måtte innrettes etter tiltak og restriksjoner satt for barnehagen. Et av tiltakene for barnehagen var bruk av *kohorter* på avdelingene, noe som informantene opplevde som en positiv konsekvens for organiseringen. Videre indikerer funnene at informantene opplevde en økt voksentetthet og tettere relasjoner som et resultat av en begrenset åpningstid i barnehagen. En flat struktur blir også påpekt av informantene samt en endret møtevirksomhet og manglende veiledning i starten av pandemien.

Funnene viser til en enighet blant informantene om at kohortinndelingen var hensiktsmessig for barn med særlige behov. Informantene opplevde at inndelingen førte til en mindre kaotisk hverdag for både voksne og barn. Kohortinndelingen kan sammenlignes med gruppearbeid som er en mye brukt tilnærming i spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Tidligere forskning indikerer at gruppearbeid skaper en rolig atmosfære og et støttende miljø for barn med særskilt behov (Takala et. al., 2009). Ifølge en rekke informanter var en rolig hverdag viktig for barn med spesielle behov, særlig ettersom det hadde vært manglende spesialpedagogisk oppfølging under nedstengingen. En rolig start kan også tenkes å være betydelig, da barn med spesielle behov liker faste rammer og rutiner (Sancho et, al., 2021).

Ifølge informantene skjedde det ingen endring av kohortgruppene, noe som tilsier at inndelingen bestod av de samme voksne og barn gjennom perioden med tiltaket. Dette blir poengtert av informantene til å være hensiktsmessig på flere områder. For det første ble det

poengtert at kohortinndelingen førte til en større forutsigbarhet i hverdagen. Både barn og voksne visste hvor og hvem de skulle være med, i løpet av dagen. I lys av tidligere forskning kan dette forstås som positivt for barn med særskilte behov, da endring i rutiner ofte kan bli problematisk (Sancho et, al., 2021). Likevel forklarte enkelte informanter at det var problematisk å ikke kunne «låne» barn fra andre avdelinger, som barnet med særlige behov lekte bra sammen med. Flere informanter fremhevet betydningen av å sette sammen grupper med barn som har en hensiktsmessig innvirkning på barnet med spesielle behov. En slik organisering av spesialpedagogisk hjelp blir også fremhevet av Åmot og Ytterhus (2019, s.605), som en positiv løsning for å støtte barnets utvikling og læring. Samhandling med voksne eller mer kompetente barn i en gruppeorganisering, kan også skape rom for at barnet med spesielle behov befinner seg i det potensielle utviklingsnivået (Vygotsky, 1978, sitert i Bråten & Thurmann-Moe, s. 125). Manglende mulighet til å «låne» barn fra andre avdelinger, vil derfor tenkes å kunne være en uhenktsmessig utfordring, spesielt ved gjennomføringen av spesialpedagogisk hjelp. Informantene peker også på lignende problematikk rundt «skolestarterne» i barnehagen. Før korona ble barn som skulle begynne på skolen til høsten, satt i grupper der de lærte om skolen og knyttet relasjoner til sine fremtidige klassekamerater. Tiltaket om kohortinndelingen førte til at disse gruppene ikke kunne gjennomføres i den grad som var ønskelig for informantene. Det kan tenkes at mangel på relasjonsbygging og kjennskap til skolen, senere innvirker på overgangen fra barnehagen til skolen.

Videre fremhevet informantene barnehagens reduserte åpningstid som en mulighet for en større voksentetthet, da hele personalet var på jobb samtidig. Da det som regel var kun *en* voksen per kohort, er det også rimelig å anta at fokuset lettere ble på barna da det ble mindre mulighet for «kaffeprat» blant personalet. Informantene uttrykte at kohortinndelingen og en økt voksentetthet skapte tettere og bedre relasjoner med barna. Dette samsvarer med Løkken et, al. (2018) sin studie, der voksentettheten er betydelig for kvaliteten på samhandlingen med barna. Studien peker også på en økt nærhet og oversikt over barna ved å organisere barnehagen i mindre grupper/avdelinger, fremfor organisering i baser eller større grupper. Enkelte informanter påpekte at en slik nærhet også var positivt for de ansatte, da de hadde mulighet til å knytte tettere relasjoner med barn med særskilte behov. Bronfenbrenner (1979) peker på betydningen av barnets relasjoner i mikrosystemer. En bedre relasjon mellom barnet og personalet i barnehagen, innvirker på barnets vekst og utvikling. Det kan tenkes at en bedre relasjon også skaper en bedre forståelse ovenfor barnet, som videre gjør det enklere og tilrettelegge for dets behov. Likevel kan det anses som betydelig at barnet med spesielle

behov allerede har en kjent og god voksen på kohorten, da pandemien kan ha skapt et behov for en ekstra trygghet. Druglig og Onsøyen (2021, s.104) påpeker viktigheten av trygge og gode relasjoner for barnet med spesielle behov. Imidlertid kan situasjonen anses som en mulighet til å danne gode relasjoner med andre omsorgspersoner på avdelingen, da dette kan være betydelig for kvaliteten på barnets mikrosystem i barnehagen (Bronfenbrenner, 1979).

Ifølge en rekke informanter førte kohortinndelingen til en flat struktur på avdelingen. Aasen (2010) påpeker at en flat struktur i barnehagen kan skape utfordringer rundt organiseringen. Dette samsvarer med denne studien hvor flere informanter poengterte at personalet utførte de samme oppgavene, og at ubundet tid og kontorarbeid tok mindre plass i hverdagen. Enkelte informanter pekte på manglende mulighet for å gjennomføre spesialpedagogisk hjelp, som en konsekvens av den flate strukturen. Ifølge informantene skyldes dette også tiltaket om å ha alle timer med spesialpedagogisk hjelp på en dag. Enkelte informanter uttrykker følelsen av å være en «ekstra ressurs» på avdelingen, da det ikke var mulighet å gjennomføre flere timer med spesialpedagogisk hjelp på en dag. Det er rimelig å anta at manglende utøvelse av den spesialpedagogiske kompetansen ikke er heldig for barnets utvikling og læring. Da flertallet av informantene var ambulerende spesialpedagoger og var i barnehagen en dag uken, ble det poengtert at kompetansen og kunnskapen blant personalet var viktig. Lyngseth og Mørland (2022, s.23) stiller spørsmål til om barnehagens personale har tilstrekkelig med ressurser og fagkompetanse til å ivareta barnegruppens individuelle behov for omsorg, lek og læring. Da tidligere studier peker på en sammenheng mellom kvaliteten på det spesialpedagogiske arbeidet og den som gjennomfører dette (Nordahl & Hausstätter, 2009, i Thygesen et, al. 2011), er det rimelig å anta at spesialpedagogisk hjelp en dag i uken ikke er heldig da ufaglærte og assistenter gjerne tar over arbeidet resten av uken. Likevel kan god veiledning og et godt samarbeid mellom barnehagen og spesialpedagogen bidra til en høyere kompetanse (Torsteinson, 2021, s.67).

Funnene indikerer at møtevirksomheten og veiledning av personalet var betydelig mindre da pandemien startet. Informantene uttrykte at møter ble avlyst eller i beste fall holdt digitalt eller med en rekke restriksjoner og tiltak. Møter med barnehagepersonalet og spesialpedagog er betydelig, da dette kan bidra til å fremme læring (Filstad, 2010). I lys av Hausstätter (2021) baserer barnehagesamfunnets potensial for å hjelpe barnet, blant annet på organisering og personalets pedagogiske kunnskapsnivå og væremåte. Det vil derfor tenkes at det er uheldig med mangel på møter, da dette er viktig for å fremme kunnskapsnivået, som videre kan bidra til bedre støtte for barnet med spesielle behov. Informantene påpekte betydningen av jevnlig

kommunikasjon og veiledning med personalet, og at dette ble betraktelig mindre i tider med strenge tiltak og restriksjoner. Da barnehagene åpnet igjen var flertallet av spesialpedagogene kun i barnehagen en dag i uken, noe som førte til mindre jevnlig kontakt med personalet i de ulike barnehagene. Mindre mulighet til å kommunisere med resten av personalet ble også fremhevet av flere informanter som uhensiktsmessig. I lys av Filstad (2010) som vektlegger betydningen av kommunikasjon mellom kollegaer for læring i personalgruppen, vil manglende kommunikasjon kunne være uhensiktsmessig. Flertallet av informantene poengterte videre at det i større grad burde blitt gjennomført veiledning av personalet. Informantene fremhever at veiledning av personalet er hensiktsmessig for barnet med spesielle behov. Videre fremmer informantene at veiledningen er betydelig da dette kan skape en bedre tilrettelegging for barnet med spesielle behov og muligheten for å gi et best mulig tilbud når spesialpedagogen er borte. Dette samsvarer med det Borthne Hvidsten (2021, s. 11) poengterer ved at best mulig tilrettelegging trenger et personale som har kunnskap rundt ulike utfordringer til barnet med spesielle behov. For å tilrettelegge og gjennomføre en inkluderende praksis er spesialpedagogisk kompetanse betydelig (Lyngseth & Mørland, 2022, s.24). Kunnskapsutvikling i personalgruppen vil derfor være viktig for kompetansehevingen (Torsteinson, 2021, s.67), noe som videre kan bidra til en økt kvalitet i barnehagetilbudet for alle barn (Meld.St.19 (2015-2016), s.72).

5.3 Hvordan opplever spesialpedagoger innvirkningen på foreldresamarbeidet?

Funnene indikerer at samarbeidet med foreldre under nedstengingen av barnehagene varierte blant informantene. Informantene hadde ulikt utgangspunkt, i form av forskjellige utfordringer hos barna, som førte til ulike måter å håndtere foreldresamarbeidet på. Det fremkommer i funnene at pandemien har påvirket flere områder ved samarbeidet, der kommunikasjon, veiledning og hjemmemiljø er temaer som blir vektlagt av informantene.

Funnene viser til utfordringer ved å opprettholde den gode kontakten med foreldrene da barnehagen stengte ned for vanlig drift. Informantene poengterte at det ikke var mulighet for å møtes fysisk, noe som gjorde at samarbeidet skjedde digitalt eller over telefon. Informantene hadde delte meninger om denne kommunikasjonen ble tilstrekkelig. På den ene side forklarer flere informanter at kommunikasjonen var god til tross for tiltak og restriksjoner som ble satt. Det ble opprettholdt en jevnlig kontakt med foreldrene over telefon en gang i uken, noe som er nødvendig for et godt samarbeid (Klem & Hagtvatn, 2019). På den andre siden forklarer enkelte informanter at de ikke hadde noe kontakt med foreldrene da barnehagen var stengt.

Dette kan forstås som problematisk da kommunikasjon og en jevn dialog er nødvendig for et godt samarbeid (Klem & Hagtvet, 2019). En rekke informanter trakk også frem mangel på den uformelle kommunikasjonen, som gjerne skjer ved levering og henting. Den uformelle kontakten kan bidra til å danne gode relasjoner, som vil være nyttig å ha når utfordrende samtaler må holdes (Drugli & Onsjøen, 2010, s. 23). Både de uformelle og formelle samtaler er betydelig aspekter ved mesosystemet, og er viktig for kvaliteten av de ulike mikrosystemene som barnehagen og hjemmet (Bronfenbrenner, 1979). God kommunikasjon og et godt samarbeid, - også i unntakstilstander, vil kunne ha en positiv effekt for barns utvikling og læring (Đurišić & Bunijevac, 2017, s.149). Økt initiativ til kommunikasjon med foreldre som er vanskelige å nå, kan tenkes å være nyttig for å øke foreldrenes engasjement (Drugli & Onsjøen, 2010, s.21), og for å opprettholde samarbeidet.

Ifølge informantene var kommunikasjon og samarbeid med foreldre enklere da barnehagen gjenåpnet. De uformelle samtaler ved porten eller i garderoben blir som tidligere nevnt, fremhevet som betydelig for samarbeidet. Tidligere studier fremhever også betydningen av de uformelle samtalene for kvaliteten på foreldresamarbeidet (Sandberg & Vuorinen, 2008). Samtlige informanter trakk frem at henting og levering ble hastende, spesielt i garderoben. Ifølge informantene var dette for å unngå smittespredning og minimere antall mennesker som gikk inn og ut av barnehagen. I lys av tidligere forskning kan manglende tid til samtalene i garderoben og et stressende personale eller foreldre, utfordre samarbeidet (Sandberg & Vuorinen, 2008). Det kan derfor tenkes at kommunikasjonen i garderoben ikke ble tilstrekkelig, som en konsekvens av restriksjoner og tiltak. I en rapport fremkommer det at personalet i barnehagen følte på mye usikkerhet rundt smitteveiledere, da enkelte tiltak og restriksjoner virket forvirrende (Os, et. al, 2021). Dette presiserer også informantene i denne studien, spesielt i begynnelsen av pandemien da det var mye usikkerhet for gjennomføringen av arbeidet. Det kan tenkes at en slik usikkerhet kan skape en stressende hverdag, som videre kan påvirker kommunikasjonen og samarbeidet.

Videre indikerer funnene at veiledning av foreldrene var et område som ble håndtert ulikt blant informantene. Ifølge flere informanter foregikk veiledning over telefon og/eller e-post og var et tilbud til de foreldrene som ønsket dette. Det ble poengtert av en informant at veiledning av foreldre var spesielt nødvendig, da barnet skulle begynne på skolen og trengte tett oppfølging. Dette samsvarer med det Glaser (2018, s. 155) påpeker for hensikten med et godt samarbeid, spesielt da barnet med spesielle behov skal begynne på skolen. Videre

fremmer Thoresen (2017) betydningen av veiledning med foreldre og at dette er et viktig tiltak for barnets utvikling og læring. Informanter som ikke hadde veiledning med foreldrene under nedstengingen av barnehagen, understreket likevel betydningen av dette. I lys av tidligere forskning, understrekes betydningen av foreldreveiledning og støtte for foreldre som har barn med spesielle behov (Paulauskaite et al., 2021). Mangel på veiledning kan derfor tenkes å skape forvirring og frustrasjon, hvis foreldrene ikke vet hvordan de best kan hjelpe barnet sitt. I en usikker tid som koronapandemien uttrykker flere informanter at det var vanskelig å vite hva som burde og skulle gjøres. Lyngseth og Mørland (2022, s.23) poengterer at en vent-og-se nødvendigvis ikke er ideell da barnet kan ha et behov for hjelp. Den «vent-og-se» holdningen som det refereres til omhandler barnets mulige behov for spesialpedagogisk hjelp og vente tiden før vedtak blir fattet. En slik holdning under nedstengingen kan tenkes å være u hensiktsmessig for barn som allerede har vedtak om spesialpedagogisk hjelp og fortsatt behøver denne støtten. Enkelte informanter forklarer en slik holdning, særlig i begynnelsen av nedstengingen. Informantene uttrykker en usikkerhet rundt deres arbeid i forhold til varigheten av nedstengingen. Opplevelsene disse informantene beskriver, kan oppfattes som en «vent-og-se» holdning. Lyngseth og Mørland (2022, s.23) poengterer betydningen av samarbeide mellom foreldre og barnehagen da tilrettelegging for støtte og stimulering i ventetiden er nødvendig. Bronfenbrenner (1992, sitert i Drugli & Onsjøen, 2021, s.28-29) sin bioøkologiske utviklingsmodell fremmer også betydningen av kvaliteten på mikrosystemene som barnehagen og hjemmet. Kvaliteten på dette samarbeidet er det som utgjør mesosystemet, som vil påvirke barnets trivsel, vekst og utvikling (Bronfenbrenner, 1992, sitert i Drugli & Onsjøen, 2021, s.28-29). Det vil derfor være rimelig å anta at mangel på et slikt samarbeid og veiledning med foreldre, er u hensiktsmessig for barnets utvikling.

Funnene indikerte at majoriteten av informantene støttet foreldre i form av utlevering av ulike oppgaver og aktiviteter. Videre peker funnene på at ytterligere veiledning og støtte til foreldre, ble vurdert ut ifra familie situasjonen og utfordringene til barnet med spesielle behov. På den ene siden kan det tenkes at en slik vurdering føre til at foreldre som har et større behov for støtte, får dette da de prioriteres. Ofte er foreldre opptatt av hvordan de best kan hjelpe deres barn (Tveitnes & Simonsen, 2019, s.268), men dette behøver ikke alltid være tilfelle da familier er ulike (Meld.St.19 (2015-2016), s.38). Det å vurdere foreldrenes kunnskap, tid og ferdigheter kan derfor være hensiktsmessig for vurderingen av barnets behov for hjelp (Hausstätter, 2021, s.51), og hvor betydelig det er å gi ytterligere støtte under

nedstengingen. Videre kan en slik vurdering være problematisk da foreldre som oppleves som en god ressurs, ikke nødvendigvis er det. Det kan også være at uforutsigbare hendelser, spesielt i en unntakstilstand som koronapandemien, kan ha en negativ innvirkning på hjemmemiljøet (Paulauskaite et, al., 2021). Det vil derfor tenkes at veiledning og støtte er av stor betydning for alle barn med vedtak, særlig når det er mangelfull spesialpedagogisk oppfølging.

Enkelte informanter påpekte muligheten for at koronapandemien har hatt en innvirkning på hjemmemiljøet. En informant forklarer at koronapandemien muligens har skapt stress i hjemmemiljøet da nye rutiner, stress på arbeidsplassen, tiltak og restriksjoner har endret hverdagen. Informanten fremhever at stressende hjemmemiljø vil også kunne virke inn på barnet. Dette samsvarer med Bronfenbrenner (1979) sin bioøkologiske utviklingsmodell der eksosystemet vil indirekte virke inn på barnet. Dette innebærer at problematikk på foreldres arbeidsplass, kan virke inn på deres samhandling med barna (Drugli & Onsøien, 2021, s.29). I lys av tidligere forskning fremkommer det at foreldre av barn med spesielle behov, har opplevd mye stress som en konsekvens av koronapandemien (Paulauskaite et, al., 2021). Studien understreker betydningen av kontakt og støtte til foreldre av barn med spesielle behov, da barna ikke fikk oppfølgingen de hadde før pandemien. Videre rapporterte flere foreldre i studien økte psykiske utfordringer i form av stress og press på å forsørge familien, noe flertallet i studien ikke følte seg i stand til (Paulauskaite et, al., 2021). Enkelte informanter i min studie fremhevet at dersom det er kjent at en forelder strever psykisk eller at det oppstår andre vanskelig hjemmeforhold, vil barnet komme i barnehagen i nedstengingen. Ved en slik løsning som informanten beskriver, vil barnehagen og den spesialpedagogiske hjelpen foregå som en beskyttelsesfaktor (Kvello, 2015, s.198). Det ble også poengtert av informantene at tidspunktet på nedstengingen var heldig, da de allerede hadde kjennskap til foreldrene. Likevel kan manglende kjennskap til familien være problematisk, særlig for barn som ikke har vedtak for spesialpedagogisk hjelp, men behøver dette. Skrove et al, (2021) viser til en nedgang av bekymringsmeldinger til barnevernet i mars og april 2020, som en følge av pandemien. Dette kan tenkes å være uhensiktsmessig da barn med ulike risikofaktorer ikke får den tidlige innsatsen som behøves (Kvello, 2015), og derfor kan utvikle et større behov for hjelp (Hausstätter, 2021). Dette kan understreke betydningen av et godt samarbeid som består av god kommunikasjon og veiledning, da det er utfordrende å vite med sikkerhet, hvordan barnet har det hjemmet.

Tidligere forskning viser at barn med spesielle behov har større utfordringer i ulike overganger og ved endringer i rutinesituasjoner, enn barn uten disse utfordringene. Sancho et. al. (2021) poengterer at endring i rutiner er spesielt krevende for barn med spesielle behov. Glaser (2018, s. 155) fremhever også betydningen av foreldresamarbeid ved overgangen fra barnehagen til skolen, da det kan være problematisk for disse barna. Endringen fra en vanlig barnehagehverdag til en nedstengt barnehage og mangel på opprettholdelse av vedtak for enkelte barn, vil derfor tenkes å kunne være utfordrende. Tilrettelegging og støtte gjennom et godt samarbeid under nedstengingen, vil anses å være hensiktsmessig for barnets utvikling og læring. Glaser (2018, s.19) fremhever betydningen av et godt foreldresamarbeid da barnehagen og foreldre utgjør helheten i barnets liv. Barnehagen og hjemmet kan tenkes å være barnets viktigste mikrosystem, og kvaliteten mellom disse er betydelig (mesosystem) (Bronfenbrenner, 1979). Et godt foreldresamarbeid som består av en god jevnlig kommunikasjon, veiledning og kunnskap om hjemmemiljøet, vil være av stor betydning for barnet. Det er rimelig å anta at slike forhold er særlig viktig i unntakstilstander som koronapandemien medførte.

6.0 Refleksjoner og begrensninger

I mitt arbeid med masteroppgaven er det blitt gjennomført metodiske valg, som videre kan medføre begrensninger. Studiens utvalg involverte ikke foreldreperspektivet eller det pedagogiske personalet i barnehagen. Dette kan opptre som en begrensning da det pedagogiske personalet i barnehagen kunne ha bidratt til en dypere forståelse av situasjonen i barnehagen og til barnet med spesielle behov, da spesialpedagogen var borte. Videre kunne foreldreperspektivet bidratt til en bedre forståelse av innvirkningen på samarbeidet med spesialpedagog, samt hvilken innvirkning koronapandemien har hatt på hjemmemiljøet og barnet med spesielle behov.

En annen mulig begrensning kan være hvor i landet utvalget er hentet fra. Spesialpedagoger i Oslo eller Bergen ville muligens hatt en annerledes opplevelse av pandemiens innvirkning, enn informantene i denne studien. Kommuner i Norge har til tider fulgt forskjellige tiltak og restriksjoner, med bakgrunn i smittetallene rundt om i landet (Utdanningsdirektoratet, 2022a). Det ville derfor vært hensiktsmessig å innhente informanter fra ulike deler av Norge, for å få et bredere og helhetlig bilde av pandemiens innvirkning på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen. Intervjuene ble også gjennomført nesten to år etter nedstengingen, og kan også ses som en begrensning i forhold til informantenes hukommelse og opplevelse av denne situasjonen. Dette blir også poengtert av flere av informantene gjennom intervjuene. Det ville mulig vært en forskjell i svarene, hvis studien ble gjennomført rett etter den første nedstengingen vinteren 2020.

En annen begrensning omhandler manglende forskningsbasert kunnskap rundt koronapandemien og dens innvirkning på det spesialpedagogiske arbeidet. Skrove et. al. (2021) poengterer at det er begrenset forskningsbasert kunnskap på både kortsiktige og langsiktige konsekvenser av koronapandemien på barn og unge. Dette kan være en begrensning da det blir utfordrende å sammenligne med resultater fra tidligere studier og innhente forskningsbasert kunnskap rundt tematikken. For videre forskning kunne det vært interessant å ha et større utvalg, fra flere deler av landet. Videre kunne foreldreperspektivet og barnehage personalets perspektiv på tematikken vært betydningsfullt for en dypere forståelse av pandemiens innvirkning på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen. Barnets perspektiv på pandemiens innvirkning på både hjemmet og barnehagen, ville også vært interessant.

7.0 Avslutning

Formålet med masteroppgaven var å besvare følgende problemstilling:

Hvordan opplever spesialpedagoger innvirkningen av koronapandemien på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen?

For å besvare problemstillingen har jeg gjennomført fem semistrukturerte intervjuer med spesialpedagoger som har arbeidet under pandemien. Ved bruk av Braun og Clarke (2006) sin tematiske analysemodell, er datamaterialet bearbeidet og kategorisert innenfor tre temaer:

Opprettholdelsen av spesialpedagogisk hjelp, organisering av det spesialpedagogiske arbeidet og samarbeid med foreldre. Temaene er også brukt for å spesifisere

forskningsspørsmålene i en retning som fanger essensen av datamaterialet. Videre er temaene diskutert i lys av det teoretiske rammeverket i studien, der tidligere forskning er vektlagt.

Avslutningsvis vil betydelige funn fremheves og løftes frem i et større perspektiv.

Funnene i studien indikerer at informantene delvis opprettholdt vedtak om spesialpedagogisk hjelp ved nedstengingen av barnehagen. Bakgrunnen for opprettholdelse av vedtaket ble vurdert av informantene i samarbeid med barnehagene. Flere informanter pekte på betydningen av opprettholdelsen av vedtaket for barn med større utfordringer og vansker. Likevel påpekte enkelte informanter betydningen av å opprettholde vedtaket for barn med en god utvikling. Studien viser at informantene har brukt egen skjønn og kompetanse i vurderingene av de ulike situasjonene pandemien har skapt. Dette tyder på at vurderingskriteriene ikke har kommet fra sentralt hold, men at informantene sammen med barnehagen har vurdert hvert enkelte tilfelle selv. Utdanningsdirektoratet (2020) påpeker at barnehagene selv må identifisere barna med særlige behov. Dette samsvarer med mine funn. Det vil kunne argumenteres for at kriterier for å opprettholde vedtak derfor burde baseres seg på en helhetsvurdering fra nasjonalt holdt, og ikke opp til den enkelte spesialpedagog. Klarere retningslinjer for det spesialpedagogiske arbeidet i ulike krisesituasjoner, vil kunne tenkes å være nødvendig, da informantene har opprettholdt vedtak av ulike grunner.

Vurderingskriterier vil derfor kunne ha en større grad av rettferdighet, hvis disse kommer fra systemnivå.

Funnene tyder også på en endring av organiseringen av spesialpedagogisk hjelp. Informantene påpekte at restriksjoner og tiltak, førte til at alle timene med spesialpedagogisk hjelp måtte gjennomføres en dag i uken. Informantene opplevde at en slik løsning førte til tettere bånd med barnet, men at kvaliteten på den spesialpedagogiske hjelpen i noen grad stagnerte. Mangel på spredning av den spesialpedagogiske støtten kan anses som

uhensiktsmessig for barnets utvikling og læring. Særlig når informantene poengterer at det ikke er mulighet til å gjennomføre spesialpedagogisk hjelp i flere timer i strekk. Barnehagens personale ble derfor løftet frem av informantene, som betydelig for ekstra støtte når spesialpedagogen var borte. Hausstätter (2021) fremmer barnehagens potensial for å hjelpe, som blant annet innebærer personalets pedagogiske kunnskapsnivå. En konsekvens kan derfor være mangelfull kvalitet på opprettholdelsen av vedtaket om spesialpedagogisk hjelp, også når barnehagen gjenåpnet. Tidligere forskning peker på at mangel på kvalitet i det spesialpedagogiske arbeidet, trolig er en konsekvens av manglende kunnskap og kompetanse (Nordahl & Hausstätter, 2009, i Tyhgsen, et, al. 2011). Hvis ansvaret for barnet med spesielle behov, i hovedsak ligger på en ufaglært, vil dette kunne tenkes å være uhensiktsmessig for barnets utvikling og læring da det er manglende kunnskap. Det kan derfor tenkes at mangel på kvalitet kan føre til et ytterligere behov for hjelp over lengre tid.

Pandemien har ført til endringer i gjennomførelsen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen, ettersom restriksjoner og tiltak la føringer på hverdagen. I studien fremkommer det at det er enighet blant informantene om at kohortinndelingen var et godt tiltak, som bidro til en større nærhet med barna, tettere relasjoner og en høyere voksentetthet. Likevel fremhever flere informanter at det spesialpedagogiske opplegget ikke ble godt nok. En flat struktur ble fremhevet som en konsekvens, der flere pekte på manglende mulighet til å bruke den kunnskapen og kompetansen informantene innehar. Det er rimelig å anta at dette kan føre til manglende kvalitet i deres arbeid, som videre vil kunne ha en uheldig innvirkning på barnets utvikling (Nordahl & Hausstätter, 2009, i Tyhgsen, et, al. 2011). Videre indikerer funnene at det er blitt gjennomført mindre møter og veiledning med personalet, som en konsekvens av pandemien. Flere informanter legger vekt på betydningen av veiledningen, særlig i perioder hvor informantene kun var i barnehagen en dag i uken. For å bidra til en bedre tilrettelegging for barna med spesielle behov, vil det være viktig å bidra til kompetanseheving gjennom veiledning med barnehagepersonalet (Torsteinson, 2021; Lyngseth & Mørland, 2022). Møter kan også bidra til viktig informasjonsutveksling og læring for personalet (Filstad, 2010), noe som understreker betydningen av dem. En slik kompetanseheving er betydelig i unntakstilstander som pandemien medførte, men vil også være viktig i en vanlig barnehagehverdag.

Funnene fremhever også at samarbeidet med foreldrene ble påvirket av pandemien. Håndteringen av foreldresamarbeidet ble gjort med bakgrunn i barnets utfordringer og opplevelsen av hjemmemiljøet. Flertallet av informantene har hatt jevnlig kontakt digitalt eller over telefon, men enkelte foreldre har blitt kontaktet hyppigere hvis informantene så et

behov for dette. Likevel uttrykker informantene at kontakten kunne vært bedre. Den uformelle kontakten ble betraktelig mindre ettersom flere foreldrepar ikke hentet og leverte i barnehagen. Dette kan innvirke på kvaliteten av samarbeidet, da de uformelle samtalene er av stor betydning (Sandberg & Vuorinen, 2008; Drugli & Undenheim, 2012). Videre fremkommer det at veiledning med foreldre har vært betydelig mindre under nedstengingen av barnehagen. Enkelte informanter har hatt veiledning over telefon eller e-post, for å støtte opp under barnets utvikling i nedstengingen. Flere informanter poengterer at kommunikasjon og veiledning burde basere seg på deres opplevelse av hjemmemiljøet til barnet med spesielle behov samt barnets utfordringer. Tidligere forskning understreker betydningen av støtteapparater til foreldre som har barn med spesielle behov, da flere foreldre rapporterer usikkerhet, frustrasjon og psykiske plager (Paulauskaite et al., 2021). Det vil derfor tenkes at barnehagen i samarbeid med spesialpedagogene er en viktig beskyttelsesfaktor (Kvelling, 2015), særlig i slike unntakstilstander der hjemmemiljøet kan være påvirket. God kommunikasjon og veiledning vil tenkes å være av stor betydning for kvaliteten på samarbeidet, og viktig da barnehagen og hjemmet utgjør helheten i barnets liv (Glaser, 2018).

Funnene i denne studien kan bidra til å gi innsikt i hvordan enkelte spesialpedagoger opplevde pandemiens innvirkning på opprettholdelsen av vedtaket om spesialpedagogisk hjelp, organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen og samarbeidet med foreldrene. Pandemien har påvirket en rekke systemer som i lys av Bronfenbrenner (1979) sin bioøkologiske utviklingsmodell vil direkte eller indirekte spille inn på barnets vekst og utvikling. Det vil være betydelig å ha kunnskap om hvilke konsekvenser som har oppstått ved håndteringen av koronapandemien, for så å videre utarbeide smittereduserende strategier som ivaretar de sårbare barna (Skrove et al. 2021). Med andre ord vil det være betydelig å utarbeide strategier for å ivareta de sårbare barna i krisesituasjoner som koronapandemien medførte, men også i eventuelle fremtidige kriser. Tydeligere kriterier for ivaretagelse av de sårbare barna og et fokus på støtte til foreldre som har barn med spesielle behov vil kunne tenkes å være nødvendig. Med bakgrunn i informantenes positive opplevelse rundt bruk av kohorter, kan det også være hensiktsmessig å fremme bruk av slike «små-grupper» i en *vanlig* barnehagehverdag. Det er viktig å ta i bruk kunnskap som er tilegnet i slike unntakstilstander og særlig positivt hvis tiltaket kan ha medført hensiktsmessige endringer i den daglige praksisen i barnehagen.

Litteraturliste

- Aasen, W. (2010). Førskolelæreren som teamleder og samarbeidspartner–ledelsesdilemmaer i barnehagen. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 94(4), 293-305.
- Alvesson, M., & Skoldberg, K. (2009). *Reflexive Methodology: New Vistas for Qualitative Research* (2nd ed.). London: Sage.
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>
- Befring, E. & Næss, K-A., B. (2019). Innledning og sammenfatning. I boken Befring, E., Næss, K.-A, B. & Tangen, R. (Red.). *Spesialpedagogikk* (6.utg). (s.23-48). Cappelen Damm Akademisk
- Berasategi Sancho, N., Idoiaga Mondragon, N., Dosil Santamaria, M., & Picaza Gorrotxategi, M. (2021). The well-being of children with special needs during the COVID-19 lockdown: Academic, emotional, social and physical aspects. *European Journal of Special Needs Education*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/08856257.2021.1949093>
- Borthne Hvidsten, B. I. (red.). (2021). *Spesialpedagogikk i barnehagen. Barnet i fokus*. Fagbokforlaget.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101. DOI: [10.1191/1478088706qp063oa](https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa)
- Breaux, R. P., Harvey, E. A., & Lugo-Candelas, C. I. (2014). The role of parent psychopathology in the development of preschool children with behavior problems. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 43(5), 777-790. DOI: 10.1080/15374416.2013.836451
- Brinkmann, S. (2020). Etik i en kvalitativ verden. I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.). *Kvalitative metoder. En grundbog*. (s.581-600). (3.utg). Hans reitzels forlag.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development- experiments by nature and design*. United states of America: Harvard University press.
- Brottveit, G. (2018). Om forskningsdesign. I Brottveit, G. (Red.). *Vitenskapsteorier og kvalitative forskningsmetoder. Om å arbeide forskningsrelatert*. (s. 62 – 73). Gyldendal.

- Bråten, I. & Thurmann-Moe A. C. (1996). Kapittel 5: Den nærmeste utviklingssonen som utgangspunkt for pedagogisk praksis. I boken I. Bråten (red.). *Vygotsky i pedagogikken* (s.123-142) Cappelen Akademisk Forlag.
- Cohen, N., & Arieli, T. (2011). Field research in conflict environments: Methodological challenges and snowball sampling. *Journal of peace research*, 48(4), 423-435.
<https://doi.org/10.1177/0022343311405698>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7.utg.). Gyldendal.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (5. utg.). De forskningsetiske komiteene.
- Drugli, M. B. & Onsøyen, R. (2021). *Sårbare småbarn*. Cappelen Damm Akademisk
- Drugli, M. B. & Onsøyen, R. (2010). *Vanskelige foreldresamtaler: gode dialoger*. Cappelen akademisk forlag
- Drugli, M. B. & Undheim, A. M. (2012). Partnership between Parents and Caregivers of Young Children in Full-time Daycare. *Child Care in Practice : Northern Ireland Journal of Multi-Disciplinary Child Care Practice*, 18(1), 51–65.
<https://doi.org/10.1080/13575279.2011.621887>
- Đurišić, M., & Bunijevac, M. (2017). Parental involvement as a important factor for successful education. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 7(3), 137-153.
- Fangen, K. (2015, 17. juni). *Kvalitativ metode*. De nasjonale forskningsetiske komiteene.
<https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/kvalitativ-metode/>
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon*. (2.utg.). Fagbokforlaget
- Filstad, C. (2010). *Suksesskriterier for etablering av en sterk læringskultur*.
<https://biopen.bi.no/bi-xmlui/handle/11250/93362>
- Forskningsrådet. (2014). *Utdanning og forskning i spesialpedagogikk: veien videre*. Norges Forskningsråd
- Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager. (2017). *Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager*. (FOR-2017-06-22-1049). Lovdata. <https://lovdata.no/LTI/forskrift/2017-06-22-1049>

- Glaser, V. (2022). *Den verdifulle foreldresamtalen*. Fagbokforlaget
- Glaser, V. (2018). *Foreldre samarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. 2.utg. Universitetsforlaget.
- Gotvassli, K.-Å. (2019). *Boka om ledelse i barnehagen* (2.utg). Universitetsforlaget
- Groven, B. (2022). Organisering av spesialpedagogisk hjelp i barnehagen: ordninger, begrunnelser og dilemmaer. I boken E. J. Lyngseth & B. Mørland (red.). *Tidlig innsats i tidlig barndom* (2.utg) (s. 89-100). Gyldendal
- Gunnestad, A. (2022). Resiliens – tidlig innsats for å bygge motstandskraft og mestringsevne hos barn i risiko. I boken E. J. Lyngseth & B. Mørland (red.). *Tidlig innsats i tidlig barndom* (2.utg) (s. 63-88). Gyldendal
- Hausstätter, R. (2021). Kapittel 3: Tidlig innsats som systematisk strategi i barnehagen. I B. I Borthne Hvidsten (red.). (2021). *Spesialpedagogikk i barnehagen*. (2.utg) (s. 49-58). Fagbokforlaget
- Heidegger, M. (2007). *Væren og tid* (L. Holm-Hansen, Overs.). Pax forlag. (opprinnelig utgitt 1927).
- Helse og omsorgsdepartementet (2020, 12.mars) *Omfattende tiltak for å bekjempe koronaviruset* [Pressemelding]
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/pressemeldinger/2020/nye-tiltak/id2693327/>
- Jacobsen, B., Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2020). Fænomenologi. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.). (2020). *Kvalitative metoder. En grundbog*. (s. 281-345). (3.utg). Hans reitzels forlag.
- Johannessen C. U. & Mikkelsen, E. (2015). *Relasjonsbygging i barnehagen: utviklingen av samhandlingskompetanse mellom barnehage, barnevern og foreldre*. Gyldendal akademisk.
- Johnsen, B. H. (2019). Spesialpedagogiske røtter og fagets utvikling. Norsk idehistorie i europeisk kontekst. I boken Befring, E., Næss, K.-A, B. & Tangen, R. (Red.). *Spesialpedagogikk* (6.utg). (s. 107-131). Cappelen Damm Akademisk

- Kjølaas, J. H. (2002). Språk- og kommunikasjonsvansker–spesialpedagogisk forståelse og handling. *Nordisk tidsskrift for spesialpedagogikk*, 80(1), 52-67.
- Klem, M & Hagtvet, B. E. (2019). Kartlegging i spesialpedagogisk praksis. I boken E. Befring, K. B. Næss & R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk*, (6.utg) (s. 154-167). Oslo: Cappelen Akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3.utg). Gyldendal akademisk.
- Kvillo, Ø. (2015). *Barn i risiko: skadelige omsorgssituasjoner*. Gyldendal akademisk
- Larsen, A., K. (2017). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. (2.utg). Fagbokforlaget.
- Lindseth, A., & Norberg, A. (2004). A phenomenological hermeneutical method for researching lived experience. *Scandinavian journal of caring sciences*, 18(2), 145-153.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1471-6712.2004.00258.x>
- Lyngseth, E. J. & Mørland, B. (2022). Tidlig innsats i tidlig barndom. I E. J. Lyngseth & B. Mørland (red.). *Tidlig innsats i tidlig barndom* (2.utg) (s. 19-30). Gyldendal
- Løkken, I. M., Bjørnstad, E., Broekhuizen, M. L., & Moser, T. (2018). The relationship between structural factors and interaction quality in Norwegian ECEC for toddlers. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 12(1), 1-15.
- Masry-Herzallah, A., & Stavisky, Y. (2021). The attitudes of elementary and middle school students and teachers towards online learning during the corona pandemic outbreak. *SN Social Sciences*, 1(3), 1-23.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s43545-021-00083-z>
- Meld. St. 19 (2015-2016). *Tid for lek og læring – bedre innhold i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/cae152ecc6f9450a819ae2a9896d7cf5/no/pdf/s/stm201520160019000dddpdfs.pdf>

- National Scientific Council on the Developing Child. (2004). *Young children develop in an environment of relationships*. Harvard University, Center on the Developing Child. <https://developingchild.harvard.edu/wp-content/uploads/2004/04/Young-Children-Develop-in-an-Environment-of-Relationships.pdf>
- Nilsen, S. & Herlfosen, C. (2019). Spesialundervisningens tiltakskjede. I E. Befring, K.-A. B. Næss, & R. Tangen (Red.). *Spesialpedagogikk* (6.utg). (s. 218 – 250). Cappelen Damm Akademisk
- Os, E., Myrvold, T. M., Danielsen, O. A., Hernes, L. & Winger, N. (2021). *Håndtering og konsekvenser av koronautbruddet for barn og Barnehager* (NIBR - 201936). Institutt for barnehagelærerutdanning BLU - by- og regionforskningsinstitutt NIBR. OsloMet. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/6502>
- Paulauskaite, L., Farris, O., & Spencer, H. M. EPICC-ID group, & Hassiotis, A. (2021). My son can't socially distance or wear a mask: how families of preschool children with severe developmental delays and challenging behavior experienced the COVID-19 Pandemic. *Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities*, 14(2), 225-236.
- Pramling Samuelsson, I., Wagner, J. T., & Eriksen Ødegaard, E. (2020). The coronavirus pandemic and lessons learned in preschools in Norway, Sweden and the United States: OMEP Policy forum. *International journal of early childhood*, 52(2), 129-144. <https://doi.org/10.1007/s13158-020-00267-3>
- Rønhovde, L. I. (2004). *Kan de ikke bare ta seg sammen: om barn og unge med ADHD og Tourette syndrom*. (2.utg). Gyldendal akademisk
- Sakarneh, M. (2021). The impact of COVID-19 and lockdown on families of students with special education needs. *Cypriot Journal of Educational Science*. 16 (3), 1010-1020. <https://doi.org/10.18844/cjes.v16i3.5787>
- Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2008). Preschool–home cooperation in change. *International Journal of Early Years Education*, 16(2), 151-161. DOI:[10.1080/09669760802025165](https://doi.org/10.1080/09669760802025165)
- Skrove, G., Lichtwarck, W., Moufack, M. F., Røkkum, N. H. A., Ulfseth, L. A., & Kojan, B. H. (2021). *Konsekvenser av covid-19 for tjenestetilbudet blant sårbare barn og unge*. (Rapportserie for sosialt arbeid, rapport nr.5). Trondheim: Skipnes Kommunikasjon. <https://www.bufdir.no/en/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005313>

- Spurkeland, J. (2012). *Relasjonskompetanse. Resultater gjennom samhandling* (2.utg). Universitetsforlaget.
- Statistisk sentralbyrå. (2021). 12376: Barn i barnehager som får ekstra ressurser, etter region, statistikkvariabel og år. Sist endret 15.03.2022.
<https://www.ssb.no/statbank/table/12376/tableViewLayout1/>
- Steed, E. A., & Leech, N. (2021). Shifting to Remote Learning During COVID-19: Differences for Early Childhood and Early Childhood Special Education Teachers. *Early childhood education journal*, 1-10.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10643-021-01218-w>
- Sælen, N. (2016). Atferdsvansker kan forebygges. *Spesialpedagogikk*, Nr 2, 2016, 19-21.
<https://www.utdanningsnytt.no/files/2019/06/27/Spesialpedagogikk%20%202016.pdf>
- Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2012). Intervjuet. Samtalen som forskningsmetode. i Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.). *Kvalitative metoder. Empiri og teoriutvikling* (s. 17-45). Gyldendal.
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2020). Interviewet: samtalen som forskningsmetode. I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.). *Kvalitative metoder. En grundbog*. (s. 15-63) (3.utg). Hans reitzels forlag.
- Takala, M., Pirttimaa, R., & Törmänen, M. (2009). RESEARCH SECTION: Inclusive special education: the role of special education teachers in Finland. *British journal of special education*, 36(3), 162-173. DOI:[10.1111/j.1467-8578.2009.00432.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-8578.2009.00432.x)
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (3.utg). Fagbokforlaget
- Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis: innføring i vitenskapsfilosofi for helse og sosialfag*. Gyldendal akademisk.
- Thoresen, I. T. (2017). *Foreldresamarbeid i barnehagen: Til barnets beste*. Cappelen Damm akademisk.
- Thygesen, R., Briseid, L. G., Tveit, A. D., Lansing Cameron, D., & Kovac Bobo, V. (2011). Er generell pedagogisk kompetanse tilstrekkelig for å sikre en inkluderende skole?. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 95(2), 103-114. <https://uia.brage.unit.no/uia-xmlui/handle/11250/139218>

- Timmons, K., Cooper, A., Bozek, E., & Braund, H. (2021). The Impacts of COVID-19 on Early Childhood Education: Capturing the Unique Challenges Associated with Remote Teaching and Learning in K-2. *Early Childhood Education Journal*, 1-15.
<https://doi.org/10.1007/s10643-021-01207-z>
- Torsteinson, H. (2021). Kapittel 4: Individuell utviklingsplan – et hjelpemiddel i hverdagen. I boken: B. I Borthne Hvidsten (red.). (2021). *Spesialpedagogikk i barnehagen*. (2.utg) (s. 61-70). Fagbokforlaget
- Tveitnes, M. & Simonsen, E., (2019) Spesialpedagogisk rådgivning i teori og praksis. I boken E. Befring, K. B. Næss & R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk*, (6.utg) (s. 251-278). Oslo: Cappelen Akademisk.
- UNESCO. (1994). *The Salamanca Statement and Framework for action on special needs education: Adopted by the World Conference on Special Needs Education; Access and Quality*. Salamanca, Spain, 7-10 June 1994. Unesco.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000098427.locale=en>
- Universitetet i Agder. (2018). *Retningslinjer for bruk av video til gjennomføring av intervjuer i studentoppgaver*. <https://www.uia.no/forskning/om-forskningen/rutinar-forbehandling-av-personopplysningar-i-forsking-og-i-studentoppgaver/retningslinjerfor-bruk-av-video-til-gjennomfoering-av-intervjuer-i-studentoppgaver>
- Utdanningsdirektoratet. (2021). *Utdanningsspeilet 2021*. Hentet 04.01.2022 fra:
<https://www.udir.no/tall-og-forskning/publikasjoner/utdanningsspeilet/utdanningsspeilet-2021/koronapandemien/>
- Utdanningsdirektoratet. (2022a, 12.02). *Beredskap: veileder om smittevern for barnehager*. Hentet fra: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/smittevernveileder/veileder-om-smittevern-for-barnehager/>
- Utdanningsdirektoratet. (2022b). *Barn med spesialpedagogisk hjelp – barnehage*.
<https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/barn-med-spesialpedagogisk-hjelp/>
- Utdanningsdirektoratet. (2018). *Barns trivsel – voksnes ansvar*. Sist endret. 08.03.18.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Veilederen spesialpedagogisk hjelp*.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialpedagogisk-hjelp/Spesialpedagogisk-hjelp/#>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Utdanningsspeilet 2020*. Sist endret 09.12.20.

<https://www.udir.no/tall-og-forskning/publikasjoner/utdanningsspeilet/utdanningsspeilet-2020/>

Vogt, A, (2016). Foreldrerådgivning og foreldresamarbeid. I boken A. Vogt (Red.).

Rådgivning i skole og barnehage: Mange muligheter for hjelp til barn og unge (s. 319 – 347). Cappelen Damm akademisk.

Åmot, I. & Ytterhus, B. (2019). Spesialpedagogisk arbeid i barnehagen. I boken Befring, E., Næss, K.-A, B. & Tangen, R. (Red.). *Spesialpedagogikk* (6.utg). (589-614). Cappelen Damm Akademisk.

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet ***”De sårbare i en ugjenkjennelige verden”?***

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke og utforske koronasituasjonen og dets påvirkning på det spesialpedagogiske arbeidet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg er ferdig utdannet barnehagelærer og tar nå en mastergrad i spesialpedagogikk på Universitetet i Agder. Formålet med forskningsprosjektet er å utforske og få større innsikt i påvirkningen koronapandemien har hatt på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen. Ønske er å få frem spesialpedagogers stemme, deres opplevelser og oppfattelse av påvirkningen pandemien har hatt på deres arbeid.

Problemstillingen er «*Hvordan oppfatter spesialpedagoger innvirkningen av koronapandemien på spesialundervisningen i barnehagen?*». Hvilke individuelle endring som har oppstått, opplevelser og utfordringer er tematikken til forskningsspørsmålene rundt problemstillingen. Forskningsprosjektet er en masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Studien står under veiledning av professor Velibor Bobo Kovac ved UiA

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er spesialpedagoger som arbeider i barnehage. Utvalgskriterier er at informantene er spesialpedagoger og har arbeidet de siste årene (under pandemien). Det tas ut fem spesialpedagoger til studien for å besvare problemstillingen i forskningen.

Jeg har sendt ut e-post, som er blitt videresendt for å nå flere spesialpedagoger, der det spørsmål om interesse for å delta på mitt forskningsprosjekt er stilt.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i denne forskningen vil intervju bli brukt som metode for å innhente data. Det er et semistrukturert intervju som tar ca. 45 minutter å delta på. Dette kan gjennomføres fysisk (etter planlagt tidspunkt og sted som passer informantene), eller over internett (der fysisk intervju ikke er mulig eller ønskelig). Dataene samles inn ved notater underveis i intervjuet og lydopptak.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det vil kun være jeg som student og min veileder som har tilgang til opplysningene informantene deler. For å sikre at ingen uvedkommende får tak i personopplysninger blir alt av navn og andre personopplysninger anonymisert og erstattet med «informant 1» og andre koder. Datamaterialet vil lagres trygt og slettes etter prosjektslutt. Deltagerne vil ikke kunne gjenkjennes i masteroppgaven, da personopplysninger blir anonymisert.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 15. mai 2022. Alt av personopplysninger blir behandlet konfidensielt. Lydopptak blir slettet etter transkribering.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Agder har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Fakultet for humaniora og pedagogikk:

- Student: Kristine Koekebakker Mala, epost: Kristinemala7@gmail.com
- Veileder: Velibor Bobo Kovac, epost: bobo.kovac@uia.no

Vårt personvernombud:

- Johanne Warberg Lavold, epost: Personvernombud@uia.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personvertjenester@nsd.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Velibor Bobo Kovac
(Veileder)

Kristine Koekebakker Mala
(Forsker/student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *De sårbare i en ugjenkjennelig verden*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta på intervju og at det blir tatt lydopptak av intervjuet (Lydopptak slettes etter transkribering)
- at mine opplysninger kan brukes anonymt i oppgaven og slettes etter prosjektslutt.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato:.....)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervju guid

Innledende spørsmål

1. Hvor lenge har du arbeidet som spesialpedagog?
2. Kan du si noe om din utdannelse og bakgrunn?
3. Hvordan ser en vanlig hverdag ut for deg?

Korona og spesialpedagogisk hjelp

1. Hvordan var overgangen fra en vanlig barnehage hverdag til en hverdag med restriksjoner og tiltak?
2. Hva slags tiltak ble satt inn og hvordan påvirket disse ditt daglig arbeid?
3. Hvordan opplevde du den generelle situasjonen på avdelingen(e) i barnehagen?
4. Hva var det mest utfordrende ved det spesialpedagogiske arbeidet under koronastandighetene?
5. Når barnehagen var stengt, hvordan løste barnehagen og deg som spesialpedagog situasjonen ved opprettholdelsen av vedtak om spesialpedagogisk hjelp?
6. Hvordan opplevde du at barna håndterte endringene?
  - Var det noe som gjorde det utfordrende for barnet?
7. Opplever du at koronapandemien har hatt en innvirkning på utvikling og læring til barnet med spesielle behov?
8. Hvordan foregikk inkluderingen av barnet med spesielle behov, med tanke på kohorter og andre eventuelle tiltak i barnehagen?
9. Hvordan påvirket pandemien samarbeidet med foreldre?
  - Var samarbeide svekket? Hvis ja: hva var årsaken?
  - Var det holdt veiledning for foreldre til barn med spesielle behov?
10. Er det noe du tenker burde gjort annerledes i ditt arbeid under koronapandemien for å øke kvaliteten?

Ekstra spørsmål:

1. Er det noe som har overasket deg, positivt eller negativt ved ditt arbeid under pandemien?
2. Er det noe du føler du ønsker å snakke om, som vi ikke har tatt opp?

Vedlegg 3: Prosjektgodkjenning fra NSD

Vurdering

Referansenummer	Type	Dato
201040	Standard	24.01.2022

Prosjekttittel

Spesialpedagogikk i en ugjenkjennelig verden

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for humaniora og pedagogikk / Institutt for pedagogikk

Prosjektansvarlig

Veljbor Bobo Kovac

Student

Kristine Koekebakker Mala

Prosjektperiode

03.01.2022 - 15.05.2022

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Rettslig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene kan starte så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det rettslige grunnlaget gjelder til 15.05.2022.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 24.01.2022. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 15.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål

dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet

lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 3.1: NSD godkjenning - utsatt prosjektslutt

Vurdering

Referansenummer

201040

Type

Standard

Dato

07.06.2022

Prosjekttittel

Spesialpedagogikk i en ugjenkjennelig verden

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for humaniora og pedagogikk / Institutt for pedagogikk

Prosjektansvarlig

Velibor Bobo Kovac

Student

Kristine Koekebakker Mala

Prosjektperiode

03.01.2022 - 30.11.2022

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Rettslig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene kan starte så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det rettslige grunnlaget gjelder til 30.11.2022.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Bekreftelse på status

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektslutt dato.

Vi har nå registrert 30.11.2022 som ny slutt dato for behandling av personopplysninger.

Hvis det blir nødvendig å behandle personopplysninger enda lengre, så kan det bli nødvendig å informere prosjektdeltakerne.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Hildur Thorarensen

Lykke til videre med prosjektet!